

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲ TYRIMŲ TARNYBOS
IŠVADA DĖL KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĖS
VALSTYBINĖS MOKESČIŲ INSPEKCIJOS PRIE FINANSŲ MINISTERIJOS,
MUITINĖS DEPARTAMENTO PRIE FINANSŲ MINISTERIJOS IR VĮ TURTO
BANKO VALSTYBEI PERDUOTINO TURTO ADMINISTRAVIMO IR
REALIZAVIMO VEIKLOS SRITYSE**

TURINYS

1. KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĖS APIMTIS IR METODAI.....	2
2. KORUPCIJOS RIZIKA VALSTYBINEI MOKESČIŲ INSPEKCIJAI ADMINISTRUOJANT IR REALIZUOJANT VALSTYBEI PERDUOTINĄ TURTA	5
2.1 <i>Nepakankamai detalizuotas transporto priemonių pardavimo kainos nustatymo procesas</i>	6
2.2 <i>Tikslintini kreipimosi į turto vertintoją kriterijai</i>	8
2.3 <i>Neužtikrinamas aktualios informacijos apie valstybei perduotiną turtą prieinamumas bei tarpininko veiklos skaidrumas</i>	8
2.4 <i>VMI darbuotojams buvo suteikta per plati diskrecija mažinti pardavimo kainą</i>	11
2.5 <i>Viešai neskelbiama apie galimą perduoti ar perduotą patikėjimo teise turtą, taip pat nenustatyti perdavimo patikėjimo teise kriterijai</i>	13
3. KORUPCIJOS RIZIKA MUITINEI ADMINISTRUOJANT IR REALIZUOJANT VALSTYBEI PERDUOTINĄ TURTA	16
3.1 <i>Prekių pardavimas juridiniams asmenims neužtikrina skaidrumo</i>	17
3.2 <i>Suteikta per plati diskrecija komisijai spręsti dėl kainos mažinimo</i>	20
3.3 <i>Viešai neskelbiama apie konfiskuotą turtą, kuris galėtų būti perduodamas arba jau yra perduotas patikėjimo teise ir nenustatyti neatlygintino perdavimo patikėjimo teise kriterijai</i>	24
3.4 <i>Nenustatytas laikotarpis, per kurį gali būti vadovaujamosi ekspertų vertinimo metu nurodytomis vertėmis</i>	25
3.5 <i>Nereglamentuota vykdoma slėptuvių išmontavimo priežiūros veikla</i>	25
4. KORUPCIJOS RIZIKA VĮ TURTO BANKUI ADMINISTRUOJANT VALSTYBEI PERDUOTINĄ TURTA	27
4.1 <i>Nepakankami kriterijai, pagal kuriuos priimamas sprendimas dėl turto nuomos</i>	28
4.2 <i>Nepakankamai pagrįsti sprendimai dėl nekilnojamojo turto nuomos termino nustatymo</i>	29
4.3 <i>Pradinės turto nuomos kainos apskaičiavimas neužtikrina maksimalaus ekonominio efektyvumo</i>	30
4.4 <i>Nepakankama nuomos sutarčių dėl turto subnuomos ir naudojimo ne pagal paskirtį vykdymo kontrolė</i>	35
4.5 <i>Neviešinama informacija apie sudarytus nekilnojamojo turto nuomos sandorius</i>	38
5. MOTYVUOTOS IŠVADOS	39
6. PASIŪLYMAI	41
PRIEDAS	43

1. KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĖS APIMTIS IR METODAI

Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo (toliau – Įstatymas) 5 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas vienas iš valstybės turto įgijimo būdų yra bešeimininkio turto pagal teismo sprendimą ir konfiskuojamo turto perėmimas. Valstybei perduotino turto sąvoka¹ apima bešeimininkį, konfiskuotą, valstybės paveldėtą, valstybei perduotą turta, radinį, lobio dalį, priklausantį valstybei, daiktus, turinčius reikšmės nusikalstamos veikos tyrimui ir nagrinėjimui, daiktus, kurie buvo administracinio nusižengimo padarymo įrankis ar tiesioginis objektas arba yra reikšmingi administracinio nusižengimo tyrimui ir bylos nagrinėjimui. Šiuo metu už valstybei perduotino turto administravimą ir realizavimą pagal turto rūšį² yra atsakingos kelios valstybinės įstaigos ir valstybės įmonė. Valstybei perduotino turto valdytojų pagal turto rūšį sistema pateikiama 1 lentelėje.

1 lentelė. Valstybei perduotino turto valdytojai pagal turto rūšį

<i>Valstybei perduotino turto valdytojai pagal turto rūšį</i>				
<i>Turto rūšis</i>	<i>Nekilnojamasis turtas</i>		<i>Kilnojamasis turtas</i>	
<i>Turto ypatybė</i>	<i>Nekilnojamasis turtas, išskyrus žemės sklypus, ant kurių nėra statinių ar kitų nekilnojamojo turto objektų.</i>	<i>Žemės sklypai, ant kurių nėra statinių ar kitų nekilnojamojo turto objektų.</i>	<i>Kilnojamieji daiktai, turintys Europos Sąjungos muitinį statusą.</i>	<i>Kilnojamieji daiktai, neturintys Europos Sąjungos muitinio statuso.</i>
<i>Turto valdytojas</i>	VĮ Turto bankas, taip pat Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos*	Nacionalinė žemės tarnyba prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos	Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos	Muitinės departamentas prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos

* Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos valdo ir realizuoja tik tą nekilnojamąjį turtą, išskyrus žemės sklypus, ant kurių nėra statinių ar kitų nekilnojamojo turto objektų, kuris buvo perduotas valstybei iki 2015 m. sausio 1 d. Planuojama turtą, neturintį kreditorinių įsiskolinimų, perduoti VĮ Turto bankui, kaip centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojui.

¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gegužės 26 d. nutarimas Nr. 634 „Dėl Bešeimininkio, konfiskuoto, valstybės paveldėto, valstybei perduoto turto, daiktinių įrodymų, lobio ir radinių perdavimo, apskaitymo, saugojimo, realizavimo, grąžinimo ir pripažinimo atliekomis taisyklių patvirtinimo“, Taisyklių 1 p. Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.234132/quqdMXywgW>.

² Atlikdami korupcijos rizikos analizę vadovavomės Civiliniame kodekse įtvirtintu daiktų skirstymu į nekilnojamuosius ir kilnojamuosius. Nekilnojamieji daiktai suprantami kaip žemė ir kiti daiktai, kurie susiję su žeme ir kurių negalima perkelti iš vienos vietos į kitą nepakeitus jų paskirties bei iš esmės nesumažinus jų vertės (pastatai, įrenginiai, sodiniai ir kiti daiktai, kurie pagal paskirtį ir prigimtį yra nekilnojamieji), o daiktai, kuriuos galima perkelti iš vienos vietos į kitą nepakeitus jų paskirties ir iš esmės nesumažinus jų vertės, laikomi kilnojamaisiais, jeigu įstatymai nenustato ko kita.

Atlikdami korupcijos rizikos analizę vertinome valstybei perduotino turto administravimą ir realizavimą, už kurį atsakinga Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI arba Mokesčių inspekcija, taip pat Valstybinė mokesčių inspekcija), Muitinės departamentas prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – MD, taip pat Muitinė) ir VĮ Turto bankas (toliau – Turto bankas arba Įmonė).

Analizuotas laikotarpis nuo 2017 m. sausio 1 d. iki 2018 m. gruodžio 31 d. Kai kuriais atvejais analizuoti ir kiti laikotarpiai.

Korupcijos rizikos analizė pradėta 2019 m. sausio 14 d., baigta 2019 m. gegužės 13 d.

Tikslas – antikorporciniu požiūriu įvertinti VMI, MD ir VĮ Turto banko veiklą valdant ir realizuojant valstybei perduotą turta, nustatyti korupcijos rizikos veiksnius, galinčius sudaryti prielaidų darbuotojams padaryti korupcinio pobūdžio teisės pažeidimus, ir pateikti pasiūlymus, kurie padėtų geriau valdyti nustatytus korupcijos rizikos veiksnius ir VMI, MD, Turto banko veiklą turto administravimo ir realizavimo srityje padarytų skaidresnę.

Uždaviniai:

1. Nustatyti teisinio reglamentavimo trūkumus, kurie sudaro prielaidų korupcijai pasireikšti.
2. Nustatyti teisės aktų įgyvendinimo problemas, susijusias su korupcija.
3. Išanalizuoti praktinį procedūrų vykdymą ir nustatyti galimus korupcijos rizikos veiksnius.
4. Pasiūlyti korupcijos riziką ir jos veiksnius mažinančias priemones.

Objektas – analizuojamąją sritį reglamentuojantys teisės aktai bei VMI, MD ir Turto banko veikla turto administravimo ir realizavimo srityje.

Subjektas – VMI, MD, Turto bankas.

Duomenų rinkimo ir vertinimo metodai:

1. Teisės aktų ir dokumentų turinio analizė.
2. Interviu metodas (įstaigų ir įmonės darbuotojams pateikti klausimai).
3. Prieinamos informacijos stebėjimas ir analizavimas (interneto svetainės, informacija žiniasklaidoje ir pan.).

Atliekant korupcijos rizikos analizę išnagrinėta ir (ar) įvertinta:

1. Išvados dėl korupcijos rizikos analizės 1 priede nurodyti teisės aktai, dokumentai ir informacija.
2. VMI, MD, Turto banko interneto svetainėse skelbiama informacija, susijusi su analizuojama veiklos sritimi.

3. VMI, MD ir Turto banko darbuotojų elektroniniu paštu, telefonu ir per susitikimus pateikta informacija³ apie darbo praktiką ir veiklos rezultatus analizuojamose veiklos srityse.

Korupcijos rizikos analizės išvados padarytos remiantis nurodytų dokumentų, duomenų ir kitų šaltinių analize. Rengiant išvadas taip pat buvo atsižvelgta į Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 patvirtintos Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos⁴ 15 punkte nustatytus kriterijus, įvertinant:

- 1) išvadas dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės;
- 2) sociologinių tyrimų duomenis;
- 3) galimybę vienam darbuotojui priimti sprendimus analizuojamose srityse;
- 4) darbuotojų ir padalinių atstumą nuo centrinio padalinio;
- 5) darbuotojų savarankiškumą priimant sprendimus ir sprendimų priėmimo diskreciją;
- 6) darbuotojų ir padalinių priežiūros ir kontrolės lygį;
- 7) laikymąsi įprastos darbo tvarkos;
- 8) darbuotojų rotacijos lygį;
- 9) atliekamos veiklos ir sudaromų sandorių dokumentavimo reikalavimus;
- 10) teisės aktų priėmimo ir vertinimo sistemą;
- 11) veiklos, dokumentų viešumą ir prieinamumą visuomenei.

Jeigu dokumentų ar duomenų nebuvo pateikta, buvo laikoma, kad jų nėra.

³ Informacija saugoma: \\saugyklastt\agnep.

⁴ Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.B96A881B578F>.

2. KORUPCIJOS RIZIKA VALSTYBINEI MOKESČIŲ INSPEKCIJAI ADMINISTRUOJANT IR REALIZUOJANT VALSTYBEI PERDUOTINĄ TURTA

Mokesčių inspekcija yra viena iš bešeimininkio, konfiskuoto, valstybės paveldėto, valstybei perduoto turto, daiktinių įrodymų, lobių ir radinių administratorė ir realizuotoja. VMI veiklą šioje srityje reglamentuoja Bešeimininkio, konfiskuoto, valstybės paveldėto, valstybei perduoto turto, daiktinių įrodymų, lobių ir radinių perdavimo, apskaitymo, saugojimo, realizavimo, gražinimo ir pripažinimo atliekomis taisyklės⁵ (toliau – Taisyklės), Bešeimininkio, konfiskuoto, valstybės paveldėto ar kitaip į valstybės pajamas perduoto nekilnojamojo turto ir transporto priemonių perėmimo, apskaitymo, įvertinimo, saugojimo, realizavimo, gražinimo ir pripažinimo atliekomis metodika⁶ (toliau – Metodika), taip pat ir Valstybei perduoto turto pardavimo paslaugas teikiančių įmonių patikrinimo taisyklės⁷.

Pagal Taisyklių 2 punktą Mokesčių inspekcija priima, įtraukia į apskaitą, saugo, realizuoja, gražina ir pripažįsta atliekomis bešeimininkį, konfiskuotą, valstybės paveldėtą, valstybei perduotą turtą, radinius, lobius ir daiktinius įrodymus. VMI organizuoja valstybei perduoto turto, išskyrus centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojo administruojamą turtą ir Nacionalinės žemės tarnybos teritorinių padalinių administruojamus žemės sklypus (jų dalis), ant kurių nėra statinių ar kitų nekilnojamojo turto objektų, kuriems šie sklypai būtų priskirti, realizavimą.

Atlikdami korupcijos rizikos analizę išanalizavome VMI veiklą administruojant ir realizuojant valstybei perduotiną kilnojamąjį turtą. Nustatyti šie valstybei perduotino turto realizavimo būdai: pardavimas konkurso arba elektroninio konkurso būdu, elektroninėje parduotuvėje, per įmones, su kuriomis Mokesčių inspekcija konkurso būdu yra sudariusi valstybei perduotino turto realizavimo sutartis, perdavimas patikėjimo teise ar kita įstatymų nustatyta tvarka, priklauso nuo turto vertės arba kitų aplinkybių.

Didelę valstybei perduotino turto, kurį administruoja ir realizuoja VMI, dalį 2017–2018 m. sudarė konfiskuotos transporto priemonės, kurių vertė neviršijo 17 500 Eur⁸ arba 7 000 Eur⁹ ir kurios galėjo būti parduodamos per įmones, su kuriomis VMI konkurso būdu yra sudariusi valstybei perduotino turto realizavimo sutartis (toliau – tarpininkai). Tarpininkais tampa VMI skelbiamus konkursus dėl valstybei perduotino turto realizavimo sutarčių sudarymo laimėtojai pagal apskritis, kurie pasiūlo mažiausią paslaugos kainą, t. y. procentą už turto realizavimą. Per 2017–2018 m. VMI realizavo per tarpininkus 5 178 vnt. transporto priemonių už 2 300 424 Eur.

⁵ Patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gegužės 26 d. nutarimu Nr. 634.

⁶ Patvirtinta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2014 m. rugpjūčio 19 d. įsakymu Nr. V-296.

⁷ Patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2018 m. lapkričio 27 d. įsakymu Nr. V-534 „Dėl Valstybei perduoto turto pardavimo paslaugas teikiančių įmonių patikrinimo taisyklių patvirtinimo“.

⁸ Iki 2018 m. liepos 4 d.

⁹ Nuo 2018 m. liepos 4 d.

Susipažinę su VMI valstybei perduotino turto administravimo ir realizavimo reglamentavimu ir vykusiais procesais, nustatėme, kad **egzistuoja korupcijos rizika VMI administruojant ir realizuojant valstybei perduotiną turta:**

2.1 Nepakankamai detalizuotas transporto priemonių pardavimo kainos nustatymo procesas

VMI valstybės tarnautojai ir darbuotojai, vertindami valstybei perduotinas transporto priemones, turi atsižvelgti į Metodikos 115 punkto nuostatas, kuriose nurodyti kainos nustatymo kriterijai. Kadangi analizuojamu laikotarpiu nuostatos buvo keičiamos, Metodikos 115 punkto nuostatų palyginimą pateikiame 2 lentelėje.

2 lentelė. Metodikos 115 punkto „Kainos nustatymo kriterijai“ nuostatų palyginimas

<i>Metodikos 115 punktas, galiojęs iki 2018-07-04</i>	<i>Metodikos 115 punktas, galiojęs nuo 2018-07-04</i>
Anksčiau apskaitytų ir parduotų tokių ar panašių transporto priemonių kaina	X
Kartu su prašymu perimti šias transporto priemones pateikti atitinkami dokumentai, kuriuose nurodyta minėtų transporto priemonių kaina (jei tokie dokumentai buvo pateikti)	Kartu su prašymu perimti šias transporto priemones pateikti atitinkami dokumentai, kuriuose nurodyta minėtų transporto priemonių kaina (jei tokie dokumentai buvo pateikti);
X	Transporto priemonės būklė, aprašyta (nurodyta) Motorinės transporto priemonės būklės aprašyme <...>
Perėmimo į apskaitą metu pateikti šių transporto priemonių vertinimo pasiūlymai	Perėmimo į apskaitą metu pateikti šių transporto priemonių pardavimo procedūrose dalyvaujančių asmenų argumentuoti vertinimo pasiūlymai
Tokių ar panašių transporto priemonių pardavimo kainos, nurodytos atitinkamuose informacinio pobūdžio leidiniuose (interneto svetainėse ar kt.)	Tokių ar panašių transporto priemonių vidutinės rinkos kainos, nurodytos atitinkamuose informacinio pobūdžio leidiniuose (interneto svetainėse ar kt.), jų nesant – tokių ar panašių (pavyzdžiui, transporto priemonės klasė (pavyzdžiui, A-F), dydis (ilgis, plotis), variklio tūris, variklio galia, kuro rūšis, gamybos metai) transporto priemonių pardavimus
Tokių ar panašių transporto priemonių pardavimo praktika	X

Nuo 2018 m. liepos 4 d. VMI valstybės tarnautojai ir darbuotojai, vertindami transporto priemonės kainą nebeatsižvelgia į anksčiau įtrauktą į apskaitą ir parduotų tokių ar panašių transporto priemonių kainą, tokių ar panašių transporto priemonių pardavimo praktiką. Vietoj jų turi būti vertinama transporto priemonės būklė, nurodyta dokumentuose, perimant dalyvavusių asmenų pateikti vertinimo pasiūlymai ir vidutinės rinkos kainos.

Išanalizavus atsirinktų transporto priemonių vertės nustatymo dokumentus, nustatyti keli atvejai, kai nustatant turto vertę dalyvavo ne tik VMI, Policijos darbuotojai, antstolis, bet ir tarpininko, kuriam perduodama realizuoti, atstovas:

- „Audi A6“, pagamintos 2009 m., 7 000 Eur vertė nustatyta 2018 m. kovo 23 d. dalyvaujant VMI ir Policijos atstovams bei tarpininko MB „Užubalis“, kuriam buvo perduota realizuoti, direktoriui;
- „Mitsubishi Pajero“, pagamintos 2007 m. 4 300 Eur vertė nustatyta 2017 m. rugsėjo 26 d. dalyvaujant VMI ir Aplinkos ministerijos atstovams bei tarpininko UAB „Autobastionas“, kuriam buvo perduota realizuoti, direktoriui;
- „Mercedes Benz C180“, pagamintos 2006 m. 4 000 Eur vertė nustatyta 2017 m. rugsėjo 6 d. dalyvaujant VMI atstovui, antstolio padėjėjui ir tarpininko UAB „Autobastionas“, kuriam buvo perduota realizuoti, direktoriui.

Aukščiau minėtų transporto priemonių turto apžiūros aktuose nėra nurodyta, kokius pardavimo kainos pasiūlymus pateikė dalyvaujantys apžiūroje asmenys, todėl negalima nustatyti, ar tarpininkų, kurie vėliau perėmė realizuoti transporto priemones, atstovai teikė vertinimo pasiūlymus. Korupcijos rizikos analizės atlikimo metu VMI papildė Metodikos 115.3 punktą¹⁰ nustatydamą, kad valstybės tarnautojai ir darbuotojai turi įrašyti į Transporto priemonės būklės aprašymą transporto priemonių perdavime dalyvaujančių asmenų argumentuotus vertinimo pasiūlymus, pateiktus per perėmimą į apskaitą, todėl pasiūlymas dėl konkrečių asmenų pateiktų vertinimo pasiūlymų dokumentavimo neteikiamas.

Kitiems asmenims, pavyzdžiui, tarpininko atstovui, dalyvaujančiam VMI perimant turtą, suteikta teisė pagal Taisyklių 73 punktą ir Metodikos 115.3 punktą pateikti vertinimo pasiūlymus, vertinama kaip korupcijos rizikos veiksnys, leidžiantis nei su VMI, nei su perduodančia šalimi nesusijusiems asmenims daryti įtaką nustatant kainą.

Pasiūlymas: svarstyti kitus parduodamo turto pradinės kainos nustatymo būdus, mažinančius kainos nustatymo procese dalyvaujančių asmenų diskreciją. Įvertinti, ar būtinas juridinio asmens, su kuriuo sudaryta sutartis dėl tarpininkavimo realizuojant transporto priemones, atstovo dalyvavimas nustatant transporto priemonės pardavimo kainą, ir pagal priimtą sprendimą patikslinti Taisykles ir Metodiką.

¹⁰ Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2019 m. balandžio 25 d. įsakymas Nr. V-199 „Dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2014 m. rugpjūčio 19 d. įsakymo NR. V-296 „Dėl bešeimininkio, konfiskuoto, valstybės paveldėto ar kitaip į valstybės pajamas perduoto nekilnojamojo ir kilnojamojo turto perėmimo, apskaitymo, įvertinimo, saugojimo, realizavimo, nukainojimo, grąžinimo ir pripažinimo atliekomis metodikos patvirtinimo“ pakeitimo“.

2.2 Tikslintini kreipimosi į turto vertintoją kriterijai

Metodikos 116 punkte, galiojusiame iki 2018 m. liepos 4 d., buvo nustatyta, kad transporto priemonės vertinimo metu paaiškėjus, kad transporto priemonės kaina negali būti nustatyta atsižvelgiant į Metodikos 115 punkte nurodytus kainos nustatymo kriterijus arba transporto priemonės perdavimo ir priėmimo metu tarp perdavime ir priėmime dalyvaujančių asmenų kilus ginčui dėl kainos nustatymo ar dėl jos pagrįstumo, transporto priemonės vertinimą turi atlikti transporto priemonių vertinimo paslaugų teikėjas. Pagal Metodikos 117 punktą transporto priemonė turi būti vertinama, pasitelkiant transporto priemonių vertinimo paslaugų teikėją ir tada, kai transporto priemonė gali turėti istorinę vertę.

Metodiką 2018 m. liepos 4 d. VMI viršininko įsakymu papildžius 121¹ punktu buvo nustatyta, kad valstybės tarnautojai ar darbuotojai tais atvejais, kai pagal perdavimo dokumentus ir tokių ar panašių transporto priemonių pardavimo kainas, nurodytas atitinkamuose informacinio pobūdžio leidiniuose, perduotinos transporto priemonės vertė galėtų būti lygi arba viršyti 5 000,00 Eur, per 3 darbo dienas nuo minėtų transporto priemonių apžiūros dokumentų surašymo dienos privalo kreiptis į valstybei perduotinių transporto priemonių vertinimo paslaugų tiekėją dėl tokios transporto priemonės vertinimo. VMI atstovų teigimu, transporto priemonės vertė nustatoma pagal EMPREKIS žinyne skelbiamą informaciją, tačiau Metodikoje šio informacijos šaltinio nėra nurodyto.

Kadangi transporto priemonės vertinimas suprantamas kaip nešališkas transporto priemonės vertės apskaičiavimas, apimantis jos aprašymą, vertintojo nuomonę apie jos būklę ir tinkamumą naudoti, manome, kad turėtų būti patikslinti transporto priemonės vertės nustatymo kreipiantis į turto vertintoją kriterijai, pavyzdžiui, nurodyti transporto priemonės pagaminimo metai, apimantys istorinę reikšmę galinčius turėti automobilius, retesnių Lietuvos rinkoje gamintojų (pavyzdžiui: „Bentley“, „Ferrari“ ar kt.) transporto priemonės, kurių vertę nustatyti pagal pardavimo kainas gali būti sudėtinga dėl nedidelio sandorių skaičiaus.

Pasiūlymas: papildyti kriterijus, kuriuos atitinkančios transporto priemonės vertę turi nustatyti turto vertintojas, pavyzdžiui, transporto priemonės pagaminimo metai, gamintojas, arba nurodyti transporto priemonės kainos nustatymo šaltinį.

2.3 Neužtikrinamas aktualios informacijos apie valstybei perduotiną turtą prieinamumas bei tarpininko veiklos skaidrumas

VMI ir juridinių asmenų sudarytose sutartyse dėl transporto priemonių pardavimo¹¹ nurodyta, kad tiekėjas (juridinis asmuo) du kartus per mėnesį, t. y. už laikotarpį nuo einamojo

¹¹ Valstybei perduotų transporto priemonių, jų dalių bei detalių pardavimo ir transporto priemonių, kuriose nepažeidžiant laikančiųjų gamyklinių konstrukcijų buvo įrengtos slėptuvės kontrabandiniams kroviniams gabenti

mėnesio pirmos iki penkioliktos dienos – pirmą kartą, ir už laikotarpį, nuo einamojo mėnesio šešioliktos dienos iki einamojo mėnesio paskutinės dienos – antrą kartą, per 5 dienas nuo šių laikotarpių pabaigos, užsakovui, t. y. VMI, pateikia ataskaitą apie per minėtus laikotarpius kiekviename apskrityje parduotas transporto priemones. Informaciją apie parduotas transporto priemones tarpininkai turi pateikti iki einamojo mėnesio 20 dienos ir kito mėnesio 5 dienos. VMI atstovų teigimu, informacija apie parduodamą turtą skelbiama viešai du kartus per mėnesį po to, kai bendrai suvedami iš pardavėjų gauti duomenys apie parduotą turtą.

Susipažinę su Specialiųjų tyrimų tarnyboje ir VMI gautais pranešimais dėl valstybei perduotų transporto priemonių realizavimo, pastebėjome, kad dažnai asmenys kreipiasi dėl tarpininkų atstovų teiginių, kad konkreti transporto priemonė jau parduota, atitiktis faktinei situacijai, nes, pareiškėjų manymu, būtent tą transporto priemonę jie matė tarpininko aikštelėje arba turi informacijos, kad ji tikrai nėra parduota. Pavyzdžiai: asmuo 2019 m. vasario 19 d. informavo Specialiųjų tyrimų tarnybą, kad teiraujantis tarpininko dėl konkretaus automobilio pirkimo buvo informuotas, kad automobilis jau parduotas, tačiau pagal VMI pateiktą informaciją ši transporto priemonė buvo parduota tik 2019 m. kovo 12 d., taigi asmeniui buvo suteikta neteisinga informacija.

VMI 2018 m. balandžio 30 d. patikrinimo pažymoje nurodė, kad, atlikus neplaninį tarpininko patikrinimą pagal asmens pranešimą dėl tarpininko atstovo teiginių, kad visos keturios transporto priemonės, apie kurias asmuo teiravosi jau buvo parduotos, faktiškai asmens teiravimosi metu parduota buvo tik viena transporto priemonė, o kitos trys transporto priemonės metu nebuvo parduotos.

VMI tik du kartus per mėnesį atnaujinant informaciją apie parduodamą turtą, tarpininkų atstovai gali piktnaudžiauti, teigdami, kad konkretus turtas jau parduotas.

VMI ir juridinių asmenų sudarytose sutartyse dėl transporto priemonių pardavimo¹² taip pat nurodyta, kad tiekėjas, t. y. tarpininkas, jam perduotų parduoti transporto priemonių kitoms įmonėms parduoti neperduoda ir pats neperka. Paslaugos tiekėjo vadovas (akcininkai) nei pats (patys), nei jo (jų) sutuoktinis (sutuoktiniai), nei jo (jų) artimi giminaičiai, kaip nustatyta Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 3.135 straipsnyje, tiekėjui perduotų parduoti transporto priemonių neperka.

Analizės metu buvo nustatytas atvejis, kai vienas iš tarpininkų, įregistruotas Mažeikių r., pardavė transporto priemones kitam juridiniam asmeniui, kurio vadovas buvo tas pats asmuo kaip ir

sutvarkymo (utilizavimo) paslaugų viešojo pirkimo sutarties tarp VMI ir juridinio asmens, sudarytos 2018 m. birželio 8 d. Nr. (1.10-04-2)-22-126/2018, 3.41 punktas.

¹² Valstybei perduotų transporto priemonių, jų dalių bei detalių pardavimo ir transporto priemonių, kuriose nepažeidžiant laikančiųjų gamyklinių konstrukcijų buvo įrengtos slėptuvės kontrabandiniams kroviniams gabenti sutvarkymo (utilizavimo) paslaugų viešojo pirkimo sutarties tarp VMI ir juridinio asmens, sudarytos 2018 m. birželio 8 d. Nr. (1.10-04-2)-22-126/2018, 3.23 punktas.

tarpininko: automobilis „Volvo XC70“, pagamintas 2013 m., parduotas 2017 m. rugpjūčio 30 d. už 8 658 Eur. Šio automobilio pradinė pardavimo kaina buvo 17 000 Eur, kuri buvo mažinta atlikus tris nuvertinimus. Pažymėtina, kad apie tarpininko pardavimus šios bendrovės vadovo vadovaujamai kitai bendrovei taip pat pastebėjimus teikė ir VMI Vidaus audito skyrius 2017 m. gruodžio 29 d. audito ataskaitoje Nr. (15.20-02 E)-255-12.

Susipažinę su VMI pateikta atliktų tarpininkų patikrinimų medžiaga, pastebėjome, kad tarpininkų veiklos trūkumų nustatė ir VMI darbuotojai. VMI 2018 m. balandžio 30 d. patikrinimo pažymoje nurodyta, kad 2019 m. balandžio 13 d. patikrinimo metu nustatytas dvidešimt dviejų įmonei perduotų parduoti transporto priemonių trūkumas, t. y. transporto priemonės, kurių vertė 5870,55 Eur, nerastos įmonės aikštelėje. Įmonės atstovai teigė, kad visos šios transporto priemonės buvo parduotos, tačiau VMI dar nebuvo pateikti pardavimo dokumentai. Viena transporto priemonė buvo rasta ne pardavimo aikštelėje, o įmonės būstinėje, nors įmonės atstovai buvo įpareigoti visas perduotas parduoti transporto priemones laikyti tik aikštelėje. Patikrinimo pažymos išvadoje buvo nurodyta, kad pateiktų faktų visuma kelia pagrįstų įtarimų, ar įmonė veikė sąžiningai ir nepiktnaudžiavo jai pagal sutartis suteiktomis teisėmis bei įgaliojimais, todėl buvo pasiūlyta reikalauti vienašališkai nutraukti sutartį.

Tarpininkų veiklos skaidrumo trūkumus taip pat lemia ir nenustatytas tikslus transporto priemonės pardavimo pradžios laikas. VMI ir juridinių asmenų sudarytose sutartyse dėl transporto priemonių pardavimo nurodyta, kad tiekėjas (juridinis asmuo) pradeda prekiauti jam perduotomis transporto priemonėmis iš karto, bet ne vėliau kaip per 3 dienas nuo transporto priemonių perdavimo parduoti dienos. Jei turi būti pašalintos (utilizuotos) transporto priemonėse, nepažeidžiant laikančiųjų gamyklinių konstrukcijų, įrengtos slėptuvės kontrabandiniams kroviniams gabenti, tiekėjas, ne vėliau kaip per 7 (septynias) dienas nuo transporto priemonės perdavimo parduoti dienos, panaikina įrengtas slėptuves ir pradeda prekiauti jam perduotomis transporto priemonėmis. Tokia sutarties nuostata reiškia, kad tarpininkas gali pradėti pardavinėti perduotą transporto priemonę ir tą pačią dieną, ir po dviejų ar trijų dienų nuo perėmimo iš VMI.

Atlikdami korupcijos rizikos analizę susipažinome su atsirinktų transporto priemonių pardavimo dokumentais. Pastebėjome, kad nuo VMI perdavimo tarpininkui realizuoti iki transporto priemonių pardavimo mažiausiai praeina viena arba dvi dienos. Pavyzdžiai: konfiskuotas lengvasis automobilis „BMW 730 D“, pagamintas 2008 m., buvo parduotas tą pačią dieną, t. y. 2018 m. balandžio 9 d., kai tik VMI jį perdavė tarpininkui, už 12 100 Eur; konfiskuotas lengvasis automobilis „Toyota Avensis“, pagamintas 2009 m., buvo parduotas kitą dieną po to, kai VMI perdavė tarpininkui, už 1 200 Eur. Pažymėtina, kad pirmame pavyzdyje nurodyto automobilio pirkėjas buvo tas pats asmuo, iš kurio jis ir buvo konfiskuotas. Nors teisės aktai nedraudžia asmeniui, iš kurio buvo konfiskuotas turtas, vėl jį įsigyti, tačiau faktas, kad pirmą pardavimo dieną

konfiskuotą transporto priemonę įsigijo ankstesnis savininkas, kelia abejonių, ar pardavimo procesas per tarpininką yra skaidrus.

Atsižvelgdami į pateiktus pavyzdžius ir VMI Vidaus audito skyriaus, atlikusio valstybei perduoto turto valdymo vertinimą, 2017 m. gruodžio 29 d. vidaus audito ataskaitoje Nr. (15.20-02 E)-255-12 pateiktus pastebėjimus, manome, kad valstybei perduoto turto realizavimas per tarpininką nėra geriausias pardavimo būdas, galintis užtikrinti skaidrumą ir viešumą. VMI atstovai pažymėjo, kad Finansų ministerijai siūlė Taisyklėse numatyti galimybę valstybei perduotą turtą parduoti ir aukcionų (įskaitant elektroninius aukcionus) būdu, nes šiuo metu galiojančiose Taisyklėse tokio turto realizavimo būdo nėra numatyto.

Pasiūlymas: svarstyti galimybę numatyti valstybei perduotino turto (transporto priemonių) pardavimo ne per tarpininkų įmones, o organizuojant elektroninius aukcionus arba konkursus alternatyvą.

2.4 VMI darbuotojams buvo suteikta per plati diskrecija mažinti pardavimo kainą

Pagal Taisyklių 127 punktą neparduotas per mėnesį nuo jo perdavimo įmonei dienos turtas įmonės prašymu arba Mokesčių inspekcijos iniciatyva gali būti nukainojamas, jo pardavimo kainą sumažinant ne daugiau kaip 30 procentų pradinės pardavimo kainos. Nesant nustatyto tikslaus kainos mažinimo procento, transporto priemonių kaina buvo mažinama nuo 1,64 proc. iki didžiausio leidžiamo procento, t. y. 30 procentų. Informacija apie korupcijos rizikos analizės atlikimo metu nustatytus kainos mažinimo pavyzdžius pateikiama 3 lentelėje.

3 lentelė. Transporto priemonių kainos mažinimas

Transporto priemonė, pagaminimo metai	Nustatyta kaina	I mažinimo data, procentas ir vertė	II mažinimo data, procentas ir vertė	III mažinimo data, procentas ir vertė	IV mažinimo data, procentas ir vertė	V mažinimo data, procentas ir vertė	VI mažinimo data, procentas ir vertė
Volvo XC70, 2013 m. 7	2017-03-14 17000 Eur	2017-06-26 10 proc. 15300 Eur	2017-07-27 20 proc. 12200 Eur	2017-08-28 30 proc. 8568	X	X	X
Audi A6, 2009 m.	2018-03-23 7000 Eur	2018-05-30 10 proc. 6300 Eur	X	X	X	X	X
Volvo V60, 2011 m.	2018-03-28 5580 Eur	2018-05-24 20 proc. 4464 Eur	X	X	X	X	X

<i>BMW 5ER REIHE, 2003 m.</i>	2018-01-03 4900 Eur	2018-04-06 10 proc. 4410 Eur	X	X	X	X	X
<i>BMW X5, 2005 m.</i>	2015-08-28 6500 Eur	2016-02-04 3,08 proc. 6300 Eur	2016-03-30 3,17 proc. 6100 Eur	2016-06-20 1,64 proc. 6000 Eur	2016-11-22 8,33 proc. 5500 Eur	2017-02-27 9,09 proc. 5000 Eur	2018-05-24 12 proc. 4400 Eur
<i>Vilkikas Man TGA 18.430, 2006 m.</i>	2018-03-08 6740 Eur	2018-05-08 10 proc. 6066 Eur	2018-07-16 10 proc. 5459,40 Eur	2018-07-26 30 proc. 4367,52 Eur	X	X	X
<i>BMW 530, 2008 m.</i>	2016-11-21 7200 Eur	2017-03-08 10 proc. 6480 Eur	2017-04-26 20 proc. 5184	2017-05-26 20 proc. 4147,20 Eur	X	X	X

Susipažinę su tarpininkų pateiktais prašymais sumažinti kainą pastebėjome, kad dažniausiai minimos priežastys buvo šios: neparduota per mėnesį, nustatyta kaina viršija rinkos kainą, transporto priemonė saugoma atviroje aukštelėje ir yra veikiama temperatūros svyravimų, drėgmės, transporto priemonė turi trūkumų ir kt. VMI atstovai tik vieną kartą atsisakė sumažinti dėl 3 lentelėje nurodytos transporto priemonės kainą („BMW X5“, pagamintos 2005 m., 2017 m. balandžio 28 d. sprendimas), visais kitais analizuotais atvejais į tarpininkų prašymus buvo atsižvelgta ir transporto priemonių pardavimo kaina sumažinta.

Iki Metodikos pakeitimų 2018 m. liepos 4 d. VMI vidaus teisės aktai nenustatė detalesnės valstybei perduotino turto pardavimo kainos mažinimo tvarkos. Metodiką papildžius 157¹ punktu buvo nustatytos transporto priemonių vertės, nuo kurių priklauso didžiausias leistinas kainos mažinimo procentas (4 lentelė).

4 lentelė. Transporto priemonių kainos mažinimo kriterijai ir procentai, nustatyti nuo 2018 m. liepos 4 d.

<i>Transporto priemonės vertė</i>	<i>Galimas nukainojimas</i>
Mažesnė nei 2 000 Eur	Ne daugiau kaip iki 15 proc. nuo pirminės pardavimo kainos
Lygi 2 000 Eur arba didesnė	Ne daugiau kaip iki 10 proc. nuo pirminės pardavimo kainos
Kaina po pirmojo ar kiekvieno paskesnio nukainojimo bus lygi 2 000 Eur arba didesnė	Ne daugiau kaip iki 10 proc. nuo pardavimo kainos
Kaina po pirmojo ar kiekvieno paskesnio nukainojimo bus mažesnė nei 2 000 Eur	Ne daugiau kaip iki 15 proc. nuo pardavimo kainos
<i>Nepardavimo laikotarpis</i>	
Transporto priemonių, neparduotų per 6	Ne daugiau kaip iki 30 proc. nuo pardavimo

mėnesius nuo perėmimo į apskaitą dienos	kainos, nustatytos po paskutiniojo nukainojimo.
Transporto priemonių, neparduotų per 1 mėnesį nuo kainos sumažinimo iki 30 proc., t. y. neparduotų per 6 mėnesius nuo perėmimo dienos	Nukainojimas vykdomas pagal aukščiau parašytą procedūrą ir priklauso nuo transporto priemonės vertės

Nors VMI viršininkas 2018 m. liepos 4 d. įsakymu Nr. V-338 patikslino transporto priemonių pardavimo kainos mažinimo tvarką, tačiau susipažinę su konfiskuotų transporto priemonių pardavimo dokumentais nustatėme atvejį, kai pardavimo kaina buvo sumažinta nesilaikant Metodikos reikalavimų: Vilkiko „Man TGA 18.430“, pagaminto 2006 m., pardavimo kaina nuo 5 459,40 Eur 2018 m. liepos 26 d. buvo sumažinta 30 procentų iki 4 367,52 Eur, nors pagal jau įsigaliojusias Metodikos nuostatas, transporto priemonės, kurios pardavimo kaina po pirmo ar kiekvieno paskesnio nukainojimo bus lygi 2 000 Eur arba didesnė, kaina galėjo būti sumažinta ne daugiau kaip iki 10 proc. nuo pardavimo kainos. Šiuo atveju transporto priemonės pardavimo kaina galėjo būti sumažinta 545,94 Eur iki 4 913,46 Eur, t. y. pardavimo kaina turėjo būti 545,94 Eur didesnė nei buvo nustatyta ir už kurią buvo parduota transporto priemonė.

Korupcijos rizikos analizės atlikimo metu VMI pakeitė Metodikos 157¹ punktą¹³ nustatydamas, kad valstybės tarnautojai ir darbuotojai, vadovaudamiesi Transporto priemonių nukainojimo matricoje nustatytais nukainojimo kriterijais (Metodikos 5 priedas), gali nukainoti transporto priemones, neparduotas ilgiau nei per vieną mėnesį nuo pardavimo parduoti atitinkamam paslaugos tiekėjui. Metodikos 5 priede buvo nurodyti konkretūs transporto priemonių kainos mažinimo procentai, priklausantys nuo transporto priemonės pardavimo vertės, pardavimo trukmės ir nuo to, ar kaina mažinama pirmą ar antrą kartą.

Pasiūlymo neteikiame, nes VMI korupcijos rizikos analizės atlikimo metu nustatė konkrečius transporto priemonių pardavimo kainos mažinimo procentus.

2.5 Viešai neskelbiama apie galimą perduoti ar perduotą patikėjimo teise turtą, taip pat nenustatyti perdavimo patikėjimo teise kriterijai

Pagal Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 10 straipsnio nuostatas valstybės turtas patikėjimo teise valdyti, naudoti ir disponuoti juo perduodamas Vyriausybės nustatyta tvarka, jeigu Lietuvos Respublikos įstatymai nenustato kitaip, o valstybės turtą patikėjimo teise valdyti, naudoti ir disponuoti juo gali centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojas, valstybės institucijos, Lietuvos bankas, valstybės

¹³ Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2019 m. balandžio 25 d. įsakymas Nr. V-199 „Dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2014 m. rugpjūčio 19 d. įsakymo NR. V-296 „Dėl šešimininkio, konfiskuoto, valstybės paveldėto ar kitaip į valstybės pajamas perduoto nekilnojamojo ir kilnojamojo turto perėmimo, apskaitymo, įvertinimo, saugojimo, realizavimo, nukainojimo, grąžinimo ir pripažinimo atliekomis metodikos patvirtinimo“ pakeitimo“.

įmonės, įstaigos ir organizacijos, taip pat savivaldybės – šio įstatymo 11 straipsnyje nustatytais atvejais. Perdavimą patikėjimo teise reglamentuoja Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. sausio 5 d. nutarimas Nr. 16 „Dėl Valstybės turto perdavimo valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise tvarkos aprašo patvirtinimo“.

VMI, kaip viena iš valstybei perduotino turto valdytojų, su steigėju – Lietuvos Respublikos finansų ministerija – suderinusi sprendimų projektus, priima sprendimus dėl valstybei perduotino turto perdavimo patikėjimo teise kitoms valstybės ar savivaldybės institucijoms ar įstaigoms patikėjimo teise. Iš viso per 2017–2018 m. kitoms valstybės ar savivaldybės institucijoms ar įstaigoms VMI patikėjimo teise perdavė turto, kurio vertė 208 961,05 Eur, iš jų transporto priemonių vertė buvo 195 385,05 Eur.

Pažymėtina, kad VMI viešai skelbia tik tarpininkams perduoto turto sąrašą, tačiau ne visos transporto priemonės, dėl kurių perdavimo patikėjimo teise kreipėsi valstybės institucijos buvo perduotos tarpininkams realizuoti, todėl neaišku, kaip dėl konfiskuotų transporto priemonių perdavimo besikreipiančios institucijos ar įstaigos apie jas sužino. VMI atstovų teigimu, valstybės ar savivaldybės institucijos ar įstaigos, kurios yra suinteresuotos konfiskuotų priemonių perėmimu, dažnai pačios kreipiasi į VMI, nuroydamos pageidaujamos perimti transporto priemonės keliamus reikalavimus.

Valstybės turto perdavimą patikėjimo teise reglamentuojančiuose teisės aktuose nėra nustatytų kriterijų, kuriems esant atitinkamas turtas turi būti perduodamas valstybės ar savivaldybės institucijoms ar įstaigoms. Susidaro situacija, kai sprendimą priimanti ar turinti jam pritarti institucija neturi galimybės objektyviai įvertinti, ar prašomas perduoti valstybės turtas gali būti perduodamas, t. y. ar atitinka tokiam turtui keliamus kriterijus, pavyzdžiui, ekonomiškumą, techninę būklę ar kt. Pavyzdys: Šiaulių apskrities valstybinė mokesčių inspekcija (toliau – Šiaulių AVMI) dėl transporto priemonės „Volvo XC70“, pagamintos 2013 m., perėmimo patikėjimo teise į VMI kreipėsi 2017 m. kovo 9 d. raštu Nr. (28.1E)S-1184. Rašte nurodyta, kad transporto priemonė buvo konfiskuota Šiaulių apylinkės teismo sprendimu, taigi būtent teismo sprendimas ir galėjo būti informacijos apie galimą valstybei perduotino turto perdavimą VMI šaltinis, nes minėtą transporto priemonę VMI iš antstolio perėmė tik 2017 m. kovo 14 d. VMI į Finansų ministeriją dėl pritarimo konfiskuotos transporto priemonės perdavimui patikėjimo teise Šiaulių AVMI kreipėsi 2017 m. kovo 24 d. raštu Nr. (28.5-08-4E)R-1762. Finansų ministerija atsakymą pateikė 2017 m. gegužės 16 d. rašte Nr. ((17.4)-5K-1706454)-6K-1703410, kuriame pažymėjo, kad Šiaulių AVMI funkcijoms atlikti ir saugumui kelyje užtikrinti galėtų būti naudojami ir žemesnės negu prestižinio sektoriaus I2b2 Prestižiniai vidutiniai pseudovisureigiai ar 13B klasės Prestižiniai dideli pseudovisureigiai ir visureigiai, taigi, „VOLVO XC70“ perdavimui Šiaulių AVMI nepritarė, tačiau rekomendavo Šiaulių AVMI kreiptis dėl masinio sektoriaus ekonomiškų automobilių perdavimo patikėjimo teise.

Pažymėtina, kad Finansų ministerija pritarė kitų konfiskuotų transporto priemonių: „Audi Q5“, „BMW X4“, kurie priskiriami „I2b2. Prestižiniai vidutiniai pseudovisureigiai ir visureigiai“ klasei¹⁴ kaip ir anksčiau minėtas „Volvo XC70“, perdavimui patikėjimo teise valstybės ar savivaldybės institucijai ar įstaigai funkcijoms atlikti.

Manome, kad valstybei perduoto turto, ypač transporto priemonių, perdavimo kitoms valstybės ir savivaldybės institucijoms ar įstaigoms patikėjimo teise tvarka turėtų būti tobulinama, kad perdavimo procesai užtikrintų nešališkumą ir skaidrumą.

Pasiūlymas: viešai skelbti apie galimą perduoti patikėjimo teise valstybei perduotiną turtą ir apie perduotą patikėjimo teise turtą, taip pat nustatyti kitus turto perdavimo patikėjimo teise procesus, pavyzdžiui, pagal kokius kriterijus yra priimamas sprendimas dėl turto perdavimo (pagal prašymo pateikimo datą ir laiką ar kt.), parengti išaiškinimus, kokie automobiliai gali būti perduodami.

¹⁴ Automobilių modelių klasifikacija. Prieiga internete: http://www.autotyrimai.lt/klasifikacija/#klase_i2b2.

3. KORUPCIJOS RIZIKA MUITINEI ADMINISTRUOJANT IR REALIZUOJANT VALSTYBEI PERDUOTINĄ TURTA

Muitinė yra atsakinga už vieno iš valstybei perduotino turto – kilnojamųjų daiktų, neturinčių Europos Sąjungos¹⁵ muitinio statuso – administravimą ir realizavimą. Valstybės kontrolė¹⁶ pažymėjo, kad bešeimininkio turto administravimas susijęs su Bendrijos muitų ir nacionalinių teisės aktų nuostatų įpareigojimu Lietuvos Respublikos muitinei užtikrinti Bendrijos muitinio statuso neturinčių prekių muitinę priežiūrą ir tai yra susiję su Muitinės misija, paskirtimi.

Pagal Sąjungos muitinės kodekso¹⁷ nuostatas, jei nebuvo įvykdyta bent viena iš muitų teisės aktuose nustatytų pareigų, susijusių su ne Europos Sąjungos prekių įvežimu į Europos Sąjungos muitų teritoriją, arba prekės buvo nuslėptos nuo muitinės priežiūros, Muitinė imasi visų būtinų disponavimo prekėmis priemonių, įskaitant konfiskavimą ir pardavimą ar sunaikinimą. Taigi ne Europos Sąjungos prekės gali būti konfiskuotos ir perduotos valstybės nuosavybėn. Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo (toliau – Įstatymas) 5 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas vienas iš valstybės turto įgijimo būdų yra bešeimininkio turto pagal teismo sprendimą ir konfiskuojamo turto perėmimas. Pagal Konfiskuoto turto perdavimo, apskaitos, įkainojimo, saugojimo, realizavimo, grąžinimo ir šio turto, pripažinto atliekomis, nurašymo taisyklių¹⁸ (toliau – Taisyklės) 157 punkto nuostatas, administruojant Bendrijos prekių muitinio statuso neturinčias prekes, Mokesčių inspekcijai pagal šias Taisykles priskirtas funkcijas atlieka Lietuvos Respublikos muitinė. Tokiais atvejais šios Taisyklės taikomos tiek, kiek Bendrijos muitų teisės aktai ir jų nuostatas įgyvendinantys Lietuvos Respublikos teisės aktai nenustato kitaip. Taigi Muitinė administruoja Europos Sąjungos prekių muitinio statuso neturinčias prekes: jas perima, apskaito, įkainoja, saugo, realizuoja, grąžina, taip pat gali pripažinti atliekomis, nurašyti. Šias funkcijas atlieka Muitinės departamento Sulaikytų prekių administravimo skyrius, kuris administruoja III tipo atvirąjį muitinės sandėlį.

Pagal Muitinės generalinio direktoriaus 2004 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. 1B-1204 patvirtintų Sulaikytų prekių, daiktinių įrodymų, konfiskuotų, į valstybės pajamas perduotų, pripažintų bešeimininkėmis, neturinčiomis Bendrijos prekių muitinio statuso, realizavimo taisyklių (toliau – Sulaikytų prekių realizavimo taisyklės) 5 punktą ne Bendrijos prekės gali būti

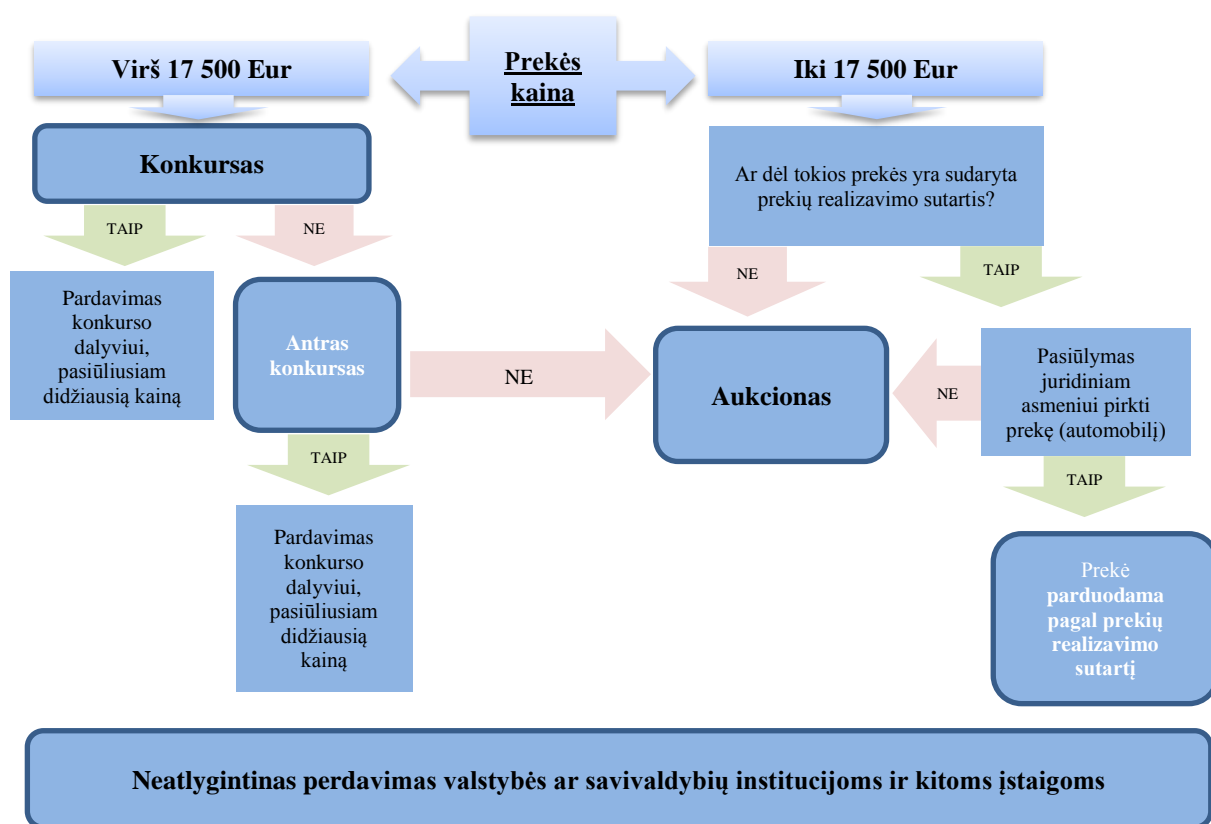
¹⁵ Iki Europos Sąjungos muitinės kodekso priėmimo 2013 m. spalio 9 d. buvo vartojama sąvoka Europos Bendrija arba Bendrija, o vėliau vartojama sąvoka Europos Sąjunga arba Sąjunga.

¹⁶ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2011 m. lapkričio 30 d. valstybinio audito ataskaita Nr. VA-P-60-4-20 „Bešeimininkio, konfiskuoto ar kitaip perduoto turto realizavimas ir naikinimas“. Prieiga internete: <http://www.vkontrole.lt/failas.aspx?id=2480>.

¹⁷ 2013 m. spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 952/2013 patvirtinto Sąjungos muitinės kodekso 198 straipsnio 1 dalies a punktas; Prieiga internete: https://www.lrmuitine.lt/mport/failai/teisine_informacija/teises_aktai/ES_teises_aktai/R0952_2013_20161224_LT1.pdf

¹⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gegužės 26 d. nutarimas Nr. 634 „Dėl Bešeimininkio, konfiskuoto, valstybės paveldėto, valstybei perduoto turto, daiktinių įrodymų, lobių ir radinių perdavimo, apskaitymo, saugojimo, realizavimo, grąžinimo ir pripažinimo atliekomis taisyklių patvirtinimo“. Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.234132/quqdMXywgW?jfwid=-1dn5zhfnll>.

realizuojamos keturiais būdais: konkurso, aukciono, parduodamos per juridinį asmenį (asmenis), su kuriuo konkurso būdu yra sudaryta prekių realizavimo sutartis arba neatlygintinai perduodamos valstybės ar savivaldybių institucijoms ar įstaigoms. Pažymėtina, kad konfiskuotos prekės realizavimo būdas priklauso nuo prekės kainos. Jei prekės kaina yra didesnė nei 17 500 Eur, tokia prekė turi būti parduodama organizuojant konkursą, o jei neviršija 17 500 Eur – aukcione arba siūloma įsigyti juridiniam asmeniui, jei dėl tokios prekės pardavimo yra sudaryta prekių realizavimo sutartis. Konfiskuotos prekės gali būti neatlygintinai perduodamos valstybės ar savivaldybės institucijoms ar įstaigoms nepriklausomai nuo jų vertės, tačiau priimanti šalis turi sumokėti apskaičiuotus nuo vertės maito ir pridėtinės vertės mokesčius. Informacija apie konfiskuotų prekių realizavimo būdus pateikiama 5 paveikslėlyje.

5 pav. Konfiskuotų prekių realizavimo būdai

Susipažinę su MD valstybei perduotino turto administravimo ir realizavimo reglamentavimu ir vykusiais procesais, nustatėme, kad **egzistuoja korupcijos rizika MD administruojant ir realizuojant valstybei perduotiną turta:**

3.1 Prekių pardavimas juridiniams asmenims neužtikrina skaidrumo

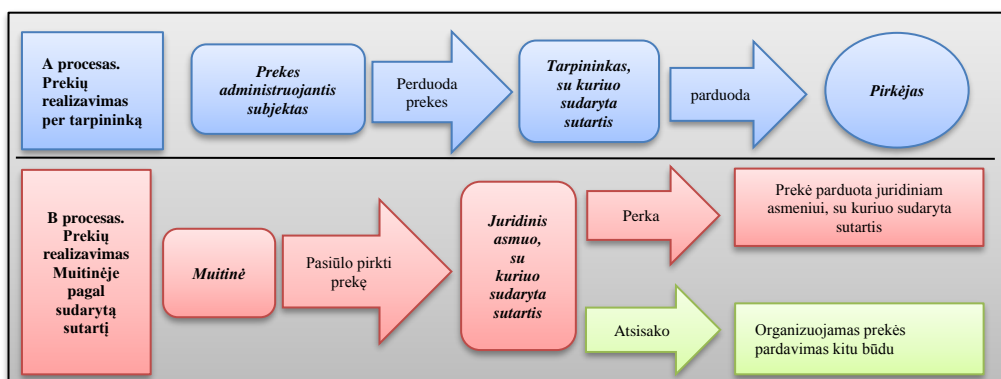
Vienas iš Sulaikytų prekių realizavimo taisyklių 5.2 punkte nurodytų valstybei perduoto turto realizavimo būdų yra tokio turto pardavimas per juridinį asmenį (asmenis), su kuriuo konkurso

būdu yra sudarytos valstybei perduotino turto realizavimo sutartis. Nors turto realizavimo būdas pavadintas pardavimu per juridinį asmenį, tačiau iš tikrųjų nustatytas ir praktikoje taikomas pardavimas juridiniam asmeniui:

- Pagal Sulaikytų prekių realizavimo taisyklių 34 punktą konkurso būdu sudarytoje prekių realizavimo sutartyje dėl ne Bendrijos prekių pardavimo juridinis asmuo įsipareigoja pirkti iš Muitinės ne Bendrijos prekę pagal Įvertinimo akte nurodytą kainą. Pagal tų pačių taisyklių 35 punktą Muitinė, teisės aktų nustatyta tvarka įtraukusi į apskaitą ne Bendrijos prekę, kuri turi būti parduodama pagal konkurso būdu su juridiniais asmenimis sudarytas prekių realizavimo sutartis, ne vėliau kaip per 30 darbo dienų nuo sprendimo (nutarimo) dėl daiktų <...> įsiteisėjusio sprendimo (nutarimo) dėl ne Bendrijos prekės konfiskavimo (pripažinimo bešeimininkiu turtu) gavimo dienos, raštu pasiūlo šią ne Bendrijos prekę juridiniam asmeniui, su kuriuo konkurso būdu yra sudaryta prekių realizavimo sutartis dėl ne Bendrijos prekių pardavimo. Tų pačių taisyklių 36 punkte nurodyta, kad privaloma prekių realizavimo sutarties nuostata turi būti juridinio asmens, gavusio iš Muitinės pasiūlymą pirkti prekes, rašytinio atsakymo pateikimo terminas – ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo pasiūlymo gavimo dienos. Taisyklių tame pačiame punkte nurodyta, kad sutikęs pirkti prekes, juridinis asmuo ne vėliau kaip per 5 darbo dienas įsipareigoja sumokėti ne Bendrijos prekės kainą.

- Muitinė laikotarpiu nuo 2017 m. sausio 1 d. iki 2018 m. gruodžio 1 d. sudarytose ir (arba) galiojusiose prekių realizavimo sutartyse įsipareigojo sutartyje nustatyta tvarka perduoti pirkėjui nuosavybės teisę prekes, o pirkėjas įsipareigojo prekes priimti ir sumokėti už jas sutartyje nustatytomis sąlygomis ir tvarka.

Tiek Sulaikytų prekių realizavimo taisyklių, tiek sudarytų prekių realizavimo sutarčių nuostatos reiškia, kad juridinis asmuo, su kuriuo konkurso būdu buvo sudaryta prekių realizavimo sutartis, ne tarpininkauja parduodant konfiskuotas prekes, o pats prekes įsigyja už pasiūlytą kainą arba atsisako įsigyti ir gali dalyvauti tų pačių prekių pardavimo aukcione. Prekių realizavimo per tarpininką pagal Taisykles ir prekių realizavimo Muitinėje pagal sudarytą sutartį procesai pavaizduoti 6 paveikslėlyje.

6 pav. Prekių realizavimo per tarpininką (A) ir Muitinėje pagal sudarytą sutartį (B) procesai

Šiame paveikslėlyje pateiktų procesų schema atskleidžia, kad A procese „Prekių realizavimas per tarpininką“ prekes administruojantis subjektas, pavyzdžiui: VMI, perduoda prekes parduoti tarpininkui, su kuriuo sudaryta sutartis. Tarpininkas, atsakingas už prekių pardavimą, t. y. sandorio su pirkėju sudarymą. Pažymėtina, kad už suteiktas tarpininkavimo paslaugas juridinis asmuo gauna nustatyto dydžio atlygį, tačiau jam gali būti nustatytas draudimas įsigyti pardavimui perduotas prekes pačiam ar su juo susijusiems asmenims (plačiau 2.3 poskyryje). Kiek kitaip prekių realizavimas pagal su juridiniu asmeniu sudarytą sutartį vyksta Muitinėje (B procesas). Muitinė pasiūlo juridiniam asmeniui, su kuriuo sudaryta sutartis dėl prekių realizavimo, įsigyti prekę. Juridinis asmuo gali sutikti pirkti prekę už nustatytą kainą arba atsisakyti ją įsigyti. Juridiniam asmeniui atsisakius pirkti prekę, Muitinė gali priimti sprendimą sumažinti prekės kainą iki 50 proc. ir organizuoti prekės pardavimą aukcione.

Įvertinę aukščiau pateiktus pastebėjimus manome, kad Muitinėje vykdomas prekių realizavimas per juridinį asmenį, kaip nurodyta Sulaikytų prekių realizavimo taisyklių 5.2 punkte, neatitinka tolesnio šio realizavimo būdo aprašymo Sulaikytų prekių realizavimo taisyklių IV skyriuje. Muitinės atstovai taip pat nurodė, kad Sulaikytų prekių realizavimo taisyklių 5.2 papunktyje nurodytas prekių pardavimo būdas suformuluotas kaip per juridinį asmenį, tačiau vertinant jo aprašymą, pateiktą tų pačių Realizavimo taisyklių IV skyriuje, darytina išvada, kad pasirinktas būdas nesiejamas su prekės pardavimo per juridinį asmenį galutiniam vartotojui, o siejamas su juridinio asmens įsipareigojimu pirkti muitinės siūlomas prekes. Pardavimas juridiniam asmeniui parduoti prekes, t. y. tarpininkui, prieštarautų 2015 m. lapkričio 24 d. Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) 2015/2447, kuriuo nustatomos išsamios tam tikrų Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 952/2013, kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas, nuostatų įgyvendinimo taisyklių 250 str., nustatančiam, kad Muitinė valstybės nuosavybėn perduotas arba konfiskuotas prekes gali parduoti tik su sąlyga, jog pirkėjas nedelsdamas atliks formalumus, kad prekėms įformintų muitinės procedūrą arba jas reeksportuotų, o tai reiškia, kad prekės negali būti perduotos tarpininkui parduoti.

Pažymėtina, kad vienas iš prekių pardavimo juridiniam asmeniui trūkumų yra juridiniam asmeniui nenustatytas draudimas įsigyti prekę, kurią atsisakė pirkti ir kurios kaina buvo sumažinta iki 50 procentų, dalyvaujant aukcione (plačiau 3.2 poskyryje).

Manome, kad pardavimas juridiniam asmeniui, su kuriuo sudaryta sutartis, turi šiuos trūkumus: viešai neskelbiama nei apie įvykdytus sandorius, nei apie pasiūlytas parduoti prekes, nustatytas jų pardavimo kainas. Nesant skaidrumo ir visuomenės kontrolės galimybių, gali didėti korupcijos pasireiškimo tikimybė. Nors Muitinei suteikta teisė pačiai pasirinkti konfiskuotų prekių realizavimo būdus, tačiau prekių pardavimas juridiniam asmeniui, su kuriuo sudaryta sutartis, ypač

viešai neskelbiant informacijos apie sudarytus sandorius, neužtikrina skaidrumo, kaip vieno iš viešojo administravimo subjektų veiklos principo, laikymosi.

Pasiūlymas: patikslinti Sulaikytų prekių realizavimo taisyklių 5.2 punktą, kad prekių realizavimo būdo pavadinimas atitiktų tokio būdo pardavimo turinį, ir viešai skelbti apie parduotas prekes juridiniam asmeniui, su kuriuo konkurso būdu sudaryta prekių realizavimo sutartis arba svarstyti galimybę iš viso atsisakyti prekių pardavimo juridiniam asmeniui, su kuriuo konkurso būdu sudaryta prekių realizavimo sutartis, kaip vieno iš ne Bendrijos prekių realizavimo būdų, jį pakeičiant konkursu ar aukcionu.

3.2 Suteikta per plati diskrecija komisijai spręsti dėl kainos mažinimo

Pagal Sulaikytų prekių realizavimo taisyklių¹⁹ 6 punktą, realizuotinos ne Bendrijos prekės kainą (pradinę prekės pardavimo kainą ir prekės pardavimo aukcione kainą) nustato nuolatinė Muitinės departamento generalinio direktoriaus įsakymu sudaryta komisija (toliau – Komisija). Didžiausi leistini kainos mažinimo intervalai priklauso nuo pardavimo būdo:

- **Prekės nepardavus konkurso būdu kaina gali būti mažinama iki 30 procentų**

Konkursui neįvykus arba konkursui įvykus, bet nugalėtoji ir visiems dalyviams atsisakius sudaryti pirkimo ir pardavimo sutartį, ne Bendrijos prekė nukainojama. Pagal Sulaikytų prekių realizavimo taisyklių 30 punktą, nukainojant pradinę prekės pardavimo kainą gali būti mažinama iki 30 procentų. Analizuojamu laikotarpiu konkursuose parduodamų prekių, kurių pardavimo kaina buvo didesnė nei 25 000 Eur, kaina buvo sumažinta maksimaliu leistinu 30 procentų dydžiu iš karto po neįvykusio pirmojo konkurso. Konkursuose parduotų prekių kainų mažinimo informacija pateikiama 7 lentelėje.

7 lentelė. Konkursuose parduotų prekių kainų mažinimai

Eil. Nr.	Turto pavadinimas	Nustatyta pardavimo kaina, Eur	Kainos nustatymo data	Kaina po nuvertinimo, Eur	Nuvertinimo data	Nuvertinimas, procentais	Pardavimo kaina
1.	Tauriųjų metalų atliekos ir laužas	1000355,97	2017-01-05	700248,95	2017-04-24	30	
				490174,27	2017-05-18	30	
				343122,68	2017-07-07	30	343999
2.	Automobilis Bentley Arnage, be registracijos liudijimo, 2006 m.	50000,00	2017-07-07	35000,00	2017-07-25	30	39550

¹⁹ Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2004 m. gruodžio 29 d. įsakymas Nr. 1B-1204 „Dėl konfiskuotų ar pripažintų bešeimininkėmis prekių, neturinčių Bendrijos prekių muitinio statuso, realizavimo taisyklių patvirtinimo“. Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.248161/EoITUbfbzl>.

3.	Automobilis Bentley Continental Flying Spur, 2006 m.	35000,00	2017-07-07	23889,70	2017-07-25	30	28600
4.	Kilimai (vilna), 1758,16 m ²	80989,11	2018-01-16	56703,87	2018-02-05	30	
				39701,89	2018-02-26	30	
				27800,52	2018-03-13	30	
				19460,37	2018-04-06	30	19460,61
<i>Iš viso:</i>				<i>1166345,08</i>			<i>431609,61</i>

Taigi, dvi prekės ir dvi prekių grupės, kurių pradinė pardavimo kaina iš viso buvo 1 166 345,08 Eur, atliktus nuvertinimus ir prekių kainą kaskart sumažinus po 30 procentų, buvo parduotos už bendrą 431 609,61 Eur vertę, o tai sudaro 37 procentus pradinės visų prekių kainos.

Kadangi prekių kainos mažinimas galimas iki 30 procentų, manome, kad Komisijos nariams suteikta per plati diskrecija spręsti dėl prekės kainos mažinimo turėtų būti siaurinama, nustatant konkretų prekės kainos mažinimo procentą.

• Prekę atsisakius pirkti juridiniam asmeniui, su kuriuo sudaryta prekių realizavimo sutartis, kaina gali būti mažinama iki 50 procentų

Pagal Sulaikytų prekių realizavimo taisyklių 39 punktą, tuo atveju, jeigu juridinis asmuo, su kuriuo konkurso būdu buvo sudaryta prekių realizavimo sutartis, raštu atsisako pirkti ne Bendrijos prekę (dėl aukštos prekių kainos, nepatenkinamos prekių būklės, prekių defektų ir pan.), komisija turi teisę minėtos prekės kainą sumažinti iki 50 procentų ir surašyti Sprendimą dėl turto nuvertinimo. Susipažinę su sprendimais dėl turto nuvertinimo pastebėjome, kad dalies konfiskuotų prekių kainos buvo sumažintos 30 proc., kitos dalies – 50 proc. Informacija apie prekių kainos sumažinimą juridiniam asmeniui atsisakius jas pirkti pateikiama 8 lentelėje.

8 lentelė. Prekių kainų sumažinimas juridiniam asmeniui atsisakius jas pirkti

Eil. Nr.	Turto pavadinimas	Nustatyta pardavimo kaina, Eur	Kainos nustatymo data	Kaina po nuvertinimo, Eur	Nuvertinimo data	Nuvertinimas, procentais
1.	Automobilis „BMW X5“, 2007 m., be dokumentų	5499,99	2017-05-23	2750,00	2017-07-05	50
2.	„Fiat Ducato“, 2010 m.	5800,00	2017-03-15	2899,99	2017-05-04	50
3.	„Nissan Primera“, 1994 m.	300,00	2017-09-27	210,00	2018-01-10	30
4.	„Ford Tranzit“, 1998 m.	630,00	2018-02-08	441,00	2018-02-22	30
5.	„Ford Fiesta“, 1995 m.	250,00	2017-09-15	175,00	2017-09-28	30
6.	Automobilio „BMW“ navigacinė sistema „Marelli“	99,99	2017-05-04	50,00	2017-05-19	50
7.	„BMW“ prietaisų skydelio monitorius „BMW 8.8 CID“	200,00	2017-05-04	99,99	2017-05-19	50

Taigi, konfiskuotų prekių kainos gali būti sumažinamos iki 50 proc. iš karto po to, kai juridinis asmuo, su kuriuo yra sudaryta prekių realizavimo sutartis, atsisako įsigyti prekes

nurodytomis kainomis. Atsižvelgdami į tai, kad juridiniam asmeniui, su kuriuo sudaryta prekių realizavimo sutartis, yra suteikta pirmenybė įsigyti konfiskuotas prekes nurodytomis kainomis, manome, kad, juridiniam asmeniui atsisakius įsigyti prekes už siūlomą kainą ir tokios prekės realizavimo būdą keičiant iš pardavimo pagal sudarytą prekių realizavimo sutartį į pardavimą aukcione, pradinė konfiskuotos prekės pardavimo aukcione kaina galėtų būti pirmoji nustatyta kaina. Juridinis asmuo, su kuriuo sudaryta prekių realizavimo sutartis, žinodamas, kad jam atsisakius įsigyti siūlomą prekę, jos kaina bus sumažinta ir ji bus parduodama aukcione, pats gali dalyvauti aukcione ir įsigyti anksčiau atsisakytas pirkti prekes. Susipažinę su Muitinės pateikta informacija apie prekes, jų pardavimo būdą, kainą ir pirkėją, pastebėjome, kad juridinis asmuo, su kuriuo buvo sudaryta prekių realizavimo sutartis, anksčiau atsisakęs pirkti prekes, vėliau jas įsigijo aukcione už mažesnę kainą. Informacija apie prekes, kurias įsigijo juridinis asmuo, su kuriuo sudaryta prekių realizavimo sutartis, anksčiau atsisakęs jas pirkti, pateikiama 9 lentelėje.

9 lentelė. Juridinio asmens, su kuriuo buvo sudaryta prekių realizavimo sutartis, atsisakymų įsigyti prekes ir vėliau tų pačių prekių įsigijimo aukcione duomenys

<i>Eil. Nr.</i>	<i>Turto pavadinimas</i>	<i>Siūlymo įsigyti data</i>	<i>Siūloma įsigyti kaina, Eur</i>	<i>Pardavimo data</i>	<i>Pardavimo kaina, Eur</i>	<i>Skirtumas</i>
1.	Automobilis „BMW X5“, 2007 m., be dokumentų	2017-06-21	5499,99	2017-08-28	4200,00	-1299,99
2.	Automobilis „Fiat Ducato“, 2010 m.	2017-04-13	5800,00	2017-09-29	2960,00	-2840,00
3.	„Nissan Primera“, 1994 m.	2017-09-28	300,00	2018-03-02	213,00	-87,00
4.	„Ford Tranzit“, 1998 m.	2018-02-13	630,00	2018-03-02	446,00	-184,00
5.	Automobilio „BMW“ navigacinė sistema „Magnetit Marelli“	2017-05-04	99,99	2018-03-26	22,67	-77,32
6.	Automobilio „BMW“ prietaisų skydelio monitorius „BMW 8.8 CID“	2017-05-04	200,00	2018-03-26	45,33	-154,67
7.	„Ford Fiesta“, 1995 m.	2017-09-21	250,00	2018-04-23	177,00	-73,00
<i>Iš viso:</i>						-4715,98

Komisijai suteiktą teisę mažinti prekės kainą, juridiniam asmeniui atsisakius įsigyti prekę pagal prekių realizavimo sutartį, laikome korupcijos rizikos veiksniu dėl suteiktos per plačios komisijos diskrecijos. Pažymėtina, kad į prekės kainos mažinimo, juridiniam asmeniui atsisakius pirkti prekę, rizikas taip pat dėmesį atkreipė ir Muitinė, atlikusi korupcijos pasireiškimo tikimybės analizę, ir pateikusi siūlymą atsisakyti nereikalingos nuostatos dėl prekės kainos mažinimo prieš realizuojant prekę kitais būdais. Priemonės įvykdymo terminas – 2019 m. II ketvirtis, priemonė patvirtinta Lietuvos Respublikos finansų ministerijos antikorpucinės programos įgyvendinimo

priemonių plane, todėl pasiūlymas dėl atsisakymo sumažinti prekės kainą iš karto po to, kai juridinis asmuo, su kuriuo sudaryta prekių realizavimo sutartis, atsisakė pirkti prekę, neteikiamas.

- **Prekės nepardavus aukcione kaina gali būti mažinama iki 50 procentų**

Pagal Sulaikytų prekių realizavimo taisyklių 51 punktą antrame aukcione parduodamos ne Bendrijos prekės pradinė prekės aukciono kaina gali būti mažinama iki 50 procentų nuo pradinės aukciono prekės kainos. Nėra nustatytų kriterijų, pagal kuriuos Komisija sprendžia dėl kainos prekės sumažinimo procento. Susipažinę su Muitinės pateikta informacija apie prekių kainų sumažinimą, pastebėjome, kad prekių kaina buvo mažinama tiek 30 procentų, tiek ir 50 procentų. Pavyzdžiai:

1. Automobilio „BMW“ navigacinės sistemos „Magnet Marelli“ pradinė pardavimo kaina buvo sumažinta:

- 1.1. 2017 m. rugsėjo 6 d. – 50 proc., t. y. 25 Eur;
- 1.2. 2017 m. spalio 18 d. – 30 proc., t. y. 17,50 Eur;
- 1.3. 2018 m. vasario 5 d. – 30 proc., t. y. 12,25 Eur.

2. „BMW“ prietaisų skydelio monitoriaus „BMW 8.8 CID“ pradinė pardavimo kaina buvo sumažinta:

- 2.1. 2017 m. rugsėjo 6 d. – 50 proc., t. y. 50,01 Eur;
- 2.2. 2017 m. spalio 18 d. – 30 proc., t. y. 35,01 Eur;
- 2.3. 2018 m. vasario 5 d. – 30 proc., t. y. 24,51 Eur.

Neišsamus reglamentavimas ir per plačios diskrecijos suteikimas Komisijai mažinti parduodamų ne Bendrijos prekių kainą laikomas korupcijos rizikos veiksniu, kuris gali didinti korupcijos pasireiškimo tikimybę.

Pažymėtina, kad Muitinės iniciatyva po atlikto korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo Lietuvos Respublikos finansų ministerijos antikorupcinės programos įgyvendinimo priemonių planas buvo papildytas priemone, kurią įgyvendinant turi būti parengtas Taisyklių pakeitimo projektas, nustatant jame aiškius realizuojamų prekių, kurios nebuvo parduotos aukcione, pradinės pardavimo aukcione kainos mažinimo atitinkamu procentiniu dydžiu kriterijus. Šios priemonės įgyvendinimo terminas yra 2019 m. II ketvirtis, todėl pasiūlymas dėl konkretaus prekės kainos mažinimo procento nustatymo neteikiamas.

Pasiūlymas: nustatyti konkretų prekės kainos mažinimo procentą, jeigu prekė nebuvo parduota konkurso būdu, arba išskirti kainos mažinimo procentus pagal atskiras prekių grupes.

3.3 Viešai neskelbiama apie konfiskuotą turtą, kuris galėtų būti perduodamas arba jau yra perduotas patikėjimo teise ir nenustatyti neatlygintino perdavimo patikėjimo teise kriterijai

Bešeimininkio, konfiskuoto, valstybės paveldėto, valstybei perduoto turto, daiktinių įrodymų, lobių ir radinių perdavimo, apskaitymo, saugojimo, realizavimo, grąžinimo ir pripažinimo atliekomis taisyklių 130 punkte yra nurodytas valstybei priklausantis konfiskuotas turtas, kuris gali būti patikėjimo teise perduotas valstybei perduoto turto perdavimo patikėjimo teise dokumentu patikėjimo teise valdyti, naudoti ir disponuoti juo subjektams, nurodytiems Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje²⁰. Patikėjimo teise perduodamo turto sąraše yra ir transporto priemonės, kultūros ir meno vertybės ir kitas turtas.

Sulaikytų prekių realizavimo taisyklių 54 punktuose nustatyta, kad ne Bendrijos prekės neatlygintinai gali būti perduodamos valstybės ar savivaldybių institucijoms ir kitoms įstaigoms teisės aktų nustatyta tvarka, su perduodama preke turi būti atliekami muitinės formalumai, t. y. sumokami visi mokesčiai. Pagal minėtų taisyklių 55 punktą ne Bendrijos prekių neatlygintiną perdavimą valstybės ar savivaldybių institucijoms ir kitoms įstaigoms organizuoja ir vykdo Muitinės departamento generalinio direktoriaus įsakymu sudaryta komisija.

Tiek Vyriausybės nutarimu patvirtintose Taisyklėse, tiek ir Sulaikytų prekių realizavimo taisyklėse nurodyta, kad konfiskuotas turtas gali būti perduodamas patikėjimo teise, tačiau nenustatyti jokie kiti perdavimo aspektai, pavyzdžiui, informacijos apie galimą patikėjimo teise perduoti turto viešinimą, pagal kokius kriterijus sprendžiama, kuriai institucijai ar įstaigai perduoti turtą, jei dėl konfiskuoto turto perėmimo kreipėsi daugiau nei viena institucija ar įstaiga. Pažymėtina, kad Muitinė patikėjimo teise kitoms valstybės ar savivaldybės institucijoms ar įstaigoms perdavė ženkliai mažiau turto nei VMI (plačiau 2.6 poskyryje), t. y. 2017 m. buvo perduotos keturios transporto priemonės, kurias patikėjimo teise perimančios valstybės ar savivaldybės institucijos ar įstaigos sumokėjo 6 913,44 Eur muto ir pridėtinės vertės mokesčio.

Pažymėtina, kad nėra nustatyta, ar perduodamos konfiskuotos prekės turėjo būti prieš tai parduodamos konkurse, aukcione ar pagal prekių realizavimo sutartį. Muitinės atstovų teigimu, konfiskuotos prekės gali būti perduotos prieš tai neorganizavus jų pardavimo. Vienintelė viešai skelbiama informacija apie Muitinės realizuojamą konfiskuotą turtą yra aukcione arba konkurse parduodamų prekių duomenys. Taigi, apie aukcione ar konkurse neparduodamas konfiskuotas prekes informacija nėra viešai skelbiama, todėl kyla klausimas, kaip dėl konfiskuotų prekių

²⁰ Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 7 straipsnio 2 dalis: „Valstybės turtą patikėjimo teise valdo, naudoja ir juo disponuoja: 1) Lietuvos bankas, valstybės institucijos, įstaigos ir organizacijos, vadovaudamiesi įstatymais ir kitais teisės aktais; 2) valstybės įmonės; 3) savivaldybės – šio įstatymo 11 straipsnyje nustatytais atvejais; 4) kiti juridiniai asmenys – pagal turto patikėjimo sutartį šio įstatymo 10 straipsnyje nustatytais atvejais.“

perdavimo besikreipiančios institucijos ar įstaigos sužino apie tokias prekes.

Informacijos apie galimą turto perdavimą patikėjimo teise neskelbimas ir aiškios perdavimo tvarkos nebuvimas laikytini korupcijos rizikos veiksniais, dėl kurio visuomenei gali kilti abejonių dėl Muitinės veiklos skaidrumo.

Pasiūlymas: viešai skelbti informaciją apie galimą perduoti ir perduotą patikėjimo teise turtą, taip pat nustatyti kitus turto perdavimo patikėjimo teise procesus, pavyzdžiui, pagal kokius kriterijus yra priimamas sprendimas dėl turto perdavimo, pavyzdžiui, pagal prašymo pateikimo datą, laiką ir kitus aspektus.

3.4 Nenustatytas laikotarpis, per kurį gali būti vadovaujamosi ekspertų vertinimo metu nurodytomis vertėmis

Pagal Sulaikytų prekių realizavimo taisyklių 10 punktą komisija, nustatanti realizuotinių ne Bendrijos prekių kainą, turi teisę kreiptis į ekspertus arba turto vertintojus dėl prekės vertės nustatymo. Susipažinę su kai kurių konfiskuotų prekių (ikonų ir kitų religinę prasmę turinčių daiktų) kainos nustatymo dokumentais, pastebėjome, kad ekspertų įvertinimas buvo atliktas 2005 m., o prekės parduotos 2017–2018 metais. Atsižvelgiant į tai, kad minėtų prekių (ikonų, kitų religinę prasmę turinčių daiktų) vertė per 12–13 metų galėjo ženkliai pakisti, manome, kad turėtų būti nustatytas laikotarpis, kurį galiotų eksperto išvadoje nurodyta prekės vertė.

Pasiūlymas: nustatyti laikotarpį, per kurį gali būti vadovaujamosi ekspertų nustatyta verte nustatant pradinę pardavimo kainą.

3.5 Nereglamentuota vykdoma slėptuvių išmontavimo priežiūros veikla

Nors teisės aktuose ar vidaus tvarkose nėra nustatytos MD pareigos užtikrinti, kad parduotose transporto priemonėse būtų išmontuotos įrengtos slėptuvės, tačiau MD savo iniciatyva skelbimuose dėl parduodamų transporto priemonių nurodo papildomas sąlygas, keliamas pirkėjams (10 pav.).

Papildomos sąlygos:

Automobilį įsigijęs asmuo privalės per vieną mėnesį nuo automobilio pasiėmimo savo sąskaita panaikinti arba išardyti ir sunaikinti slėptuves. Muitinei pateikti tai įrodančius dokumentus. Automobilio techninis pasas ir valstybiniai numeriai bus išduoti tik panaikinus ar išardžius ir sunaikinus slėptuves ir muitinei priimtinu būdu tai įrodžius.

10 pav. MD interneto svetainėje skelbiama informacija apie parduodamas transporto priemones

MD atstovų teigimu, serviso pateikti dokumentai ir nuotraukos yra laikomi įrodymais apie slėptuvės išmontavimą.

Papildomai MD atliekama priežiūra nėra nustatyta teisės aktuose. Reglamentavimo trūkumai laikomi korupcijos rizikos veiksniais ir turėtų būti pašalinti.

Pasiūlymas: reglamentuoti slėptuvių išmontavimo priežiūrą, nustatyti ir užtikrinti, kad būtų saugomi Muitinei pateikti dokumentai, įrodantys slėptuvių išmontavimo faktą.

4. KORUPCIJOS RIZIKA VĮ TURTO BANKUI ADMINISTRUOJANT VALSTYBEI PERDUOTINĄ TURTĄ

Turto bankas, būdamas centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojas²¹, yra atsakingas už valstybei perduotino nekilnojamojo turto, išskyrus žemės sklypus, ant kurių nėra statinių ar kitų nekilnojamojo turto objektų, administravimą ir realizavimą. Pagal Turto banko įstatų²² 7 punktą vienas iš įmonės veiklos tikslų yra administruoti bešeimininkį, konfiskuotą, valstybės paveldėtą, valstybei perduotą nekilnojamąjį turtą. Įgyvendindama šį tikslą Turto bankas atlieka įstatų 8.4 punkte nustatytas funkcijas:

1. Perima, įvertina ir tvarko konfiskuoto, valstybės paveldėto, valstybei perduoto nekilnojamojo turto apskaitą.
2. Kreipiasi į teismą dėl nekilnojamojo turto, kuris neturi savininko (ar savininkas nežinomas), pripažinimo bešeimininkiu ir perdavimo valstybės ar savivaldybės nuosavybėn.
3. Perima, įvertina ir tvarko pripažinto bešeimininkiu ir valstybės nuosavybėn perduoto nekilnojamojo turto apskaitą.
4. Organizuoja pripažinto bešeimininkiu ir valstybės nuosavybėn perduoto, konfiskuoto, valstybės paveldėto, valstybei perduoto nekilnojamojo turto realizavimą viešo aukciono būdu Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.
5. Skelbia informaciją apie nekilnojamąjį turtą, kuris neturi savininko (ar savininkas nežinomas) interneto svetainėje.
6. Atlieka kitas įstatymuose jai priskirtas funkcijas, susijusias su bešeimininkio, konfiskuoto, valstybės paveldėto, valstybei perduoto turto administravimu.

Turto bankas 2018 m. gruodžio 31 d. patikėjimo teise valdė 992 nekilnojamojo turto objektus (apskaitinė vertė 6 714 174,52 Eur), kurie neįtraukti į parduodamo turto sąrašus, ir 307 nekilnojamojo turto objektus, kurie įtraukti į parduodamo turto sąrašus. Neareštuotas ir neįkeistas valstybės paveldėtas nekilnojamasis turtas realizuojamas parduodant jį viešo aukciono būdu. Atlikdami korupcijos rizikos analizę vertinome Turto banko veiklą nuomojant patikėjimo teise valdomą valstybės vardu paveldėtą ir valstybei perduotą konfiskuotą turtą.

Susipažinę su Turto banko valstybei perduotino turto administravimo reglamentavimu ir praktiniu įgyvendinimu, nustatėme, kad egzistuoja korupcijos rizika nuomojant valstybei perduotiną turtą, dėl šių korupcijos rizikos veiksnių:

²¹ Lietuvos Respublikos centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojo įstatymo 4 straipsnio 2 dalis.

²² Lietuvos Respublikos finansų ministro 2014 m. rugsėjo 30 d. įsakymas Nr. 1K-300 „Dėl Valstybės įmonės Turto banko įstatų patvirtinimo“. Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/92760230493111e483c6e89f9dba57fd/PKngQUkvBn>.

4.1 Nepakankami kriterijai, pagal kuriuos priimamas sprendimas dėl turto nuomos

Pagal Valstybės ilgalaikio materialiojo turto nuomos aprašo²³ 7 punktą gautus prašymus išnuomoti Turto banko patikėjimo teise valdomą turtą nagrinėja paskirtas Nekilnojamojo turto valdymo skyriaus darbuotojas (turto valdytojas), patikrindamas, ar dėl išnuomoti prašomo turto Turto bankas nėra priėmęs kitų sprendimų (turtas nėra išnuomotas, perduotas panaudos pagrindais). Pagal Valstybės ilgalaikio materialiojo turto nuomos aprašo 8 punktą Nekilnojamojo turto valdymo skyriaus Regiono vadovas, ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo prašymo dėl turto nuomos gavimo arba ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo laisvo nekilnojamojo turto gavimo, įvertina galimybes dėl turto nuomos ir, suderinęs su Parduodamo turto skyriumi (jei per artimiausius 6 mėnesius nebus skelbiamos turto pardavimo aukciono sąlygos), persiunčia visą informaciją, reikalingą pradinei nuomos kainai apskaičiuoti, paskirtam atsakingam asmeniui. Ši nuostata reiškia, kad neturėtų būti planuojama išnuomoti nekilnojamąjį turtą, kurio pardavimo aukcione sąlygos bus paskelbtos per ateinančius 6 mėnesius. Sprendimas dėl konkretaus nekilnojamojo turto nuomos ir nuomos sąlygų priimamas generalinio direktoriaus sprendimu, esant dviejų departamentų: Finansinio turto ir pardavimų departamento bei Nekilnojamojo turto departamento, suderintam teikimui atsižvelgiant į planus dėl konkretaus nekilnojamojo turto tolesnio valdymo.

Susipažinę su išnuomotų nekilnojamojo turto objektų informacija, nustatėme, kad dalis nuomos sutarčių buvo sudarytos praėjus 3–6 mėnesiams nuo nekilnojamojo turto objektų perėmimo:

1. Mokyklos g., Veiviržėnų k., Klaipėdos r., perimtas 2017-03-14, išnuomotas po 4 mėnesių, t. y. 2017-07-05. Mėnesinis nuomos mokestis – 39,96 Eur. Šis turtas įtrauktas į Parduodamo turto sąrašus 2018-02-07, nuomos sutartis galioja iki 2020-07-03.

2. SB „Žibutė“, Juodšilių g., Vilniuje, perimtas 2018-02-05, išnuomotas po 6 mėnesių, t. y. 2018-08-08. Mėnesinis nuomos mokestis – 21,57 Eur. Šis turtas neįtrauktas į Parduodamo turto sąrašą (nesąrašinis).

3. Senojo Vieškelio g., Plikiškių k., Joniškio r., perimtas 2018-09-19, išnuomotas po 3 mėnesių, t. y. 2018-12-18. Mėnesinis nuomos mokestis – 8,93 Eur. Šis turtas neįtrauktas į Parduodamo turto sąrašą (nesąrašinis).

4. Architektų g., Vilniuje, perimtas 2018-01-24, išnuomotas po 4 mėnesių, t. y. 2018-05-30. Mėnesinis nuomos mokestis – 126,16 Eur. Nuomos sutartis galioja iki 2021-05-24. Vidutiniai mėnesiniai tiesioginiai šio turto išlaikymo kaštai be apsaugos 42 Eur. Šis turtas neįtrauktas į Parduodamo turto sąrašą (nesąrašinis).

5. Taikos g., Vilniuje, perimtas 2018-03-29, išnuomotas po 6 mėnesių, t. y. 2018-08-09. Mėnesinis nuomos mokestis – 92,20 Eur. Nuomos sutartis galioja iki 2021-07-31. Šis turtas

²³ Patvirtintas VĮ Turto banko generalinio direktoriaus 2017 m. balandžio 7 d. įsakymu Nr. P1-76 (viešai neskelbiamas).

įtrauktas į Parduodamo turto sąrašus 2019-01-09. Tiesioginiai vidutiniai šio turto mėnesinio išlaikymo kaštai be apsaugos yra 35 Eur.

Turto banko atstovai nurodė, kad jų tikslas – ekonominė nauda, mažinant turto išlaikymo ir priežiūros kaštus, nuomojant turtą iki pardavimo. Nors turto nuoma nėra kliūtis pardavimui, nes teisės aktai nedraudžia parduoti išnuomoto turto, tačiau potencialūs pirkėjai labiau domisi neišnuomotu turtu, kad išvengiant tokį turtą nekiltų problemų dėl nuomos sutarties nutraukimo. Gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto nuoma kelia abejonių dėl tikslingumo, t. y. ar Turto bankas, būdamas centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojas, turėtų skirti savo žmogiškuosius išteklius gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto nuomos sutarčių sudarymui ir priežiūrai. Korupcijos riziką didina paklausaus realizavimui turto nuoma, o ne tokio turto spartesnis pardavimas. Turto banko atstovų teigimu, Turto bankas turi pareigą parduoti jam perduotą pardavimui skirtą turtą, o iki įvyks pardavimas – turi teisę nuomoti (siekiant sumažinti išlaikymo kaštus, susidarančius rengiantis turto pardavimui, pavyzdžiui, žemės sklypo formavimo procesas gali užtrukti nuo 9 iki 36 mėnesių ir t. t.), arba nenuomoti (jei yra tam priešasčių). Manome, kad turto valdymas būtų racialesnis ir efektyvesnis, jei būtų nustatyta, kokio turto nuomai teikiamas prioritetas, pavyzdžiui: gyvenamosios paskirties nekilnojamas turtas, nereikalingas valstybės institucijų ar įstaigų veiklai, kuo greičiau nuo perėmimo būtų parduodamas. Nustačius turto, kurio išlaikymo kaštus siekiama sumažinti, kriterijus ir tokį turtą išnuomojus, taip pat turėtų būti nustatyti ir tokie nuomos sutarties galiojimo terminai (plačiau 4.2 poskyryje), kurių potencialūs pirkėjai nelaikytų turto trūkumu.

Pasiūlymas: nustatyti kriterijus, pagal kuriuos priimamas sprendimas dėl turto nuomos prioriteto, pavyzdžiui, pagal turto kategoriją, turto paskirtį ar pan.

4.2 Nepakankamai pagrįsti sprendimai dėl nekilnojamojo turto nuomos termino nustatymo

Turto banke sprendimus dėl turto nuomos, remdamasis Nekilnojamojo turto valdymo skyriaus siūlymu, priima generalinis direktorius, įsakymais pavesdamas Materialiojo turto nuomos konkurso komisijai organizuoti nurodytų patalpų nuomos viešą konkursą. Įsakymuose nurodoma informacija apie nuomojamą turtą, pradinę 1 kv. m kainą per mėnesį ir nuomos trukmę metais. Pagal Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 15 straipsnio 3 dalies nuostatas valstybės ilgalaikis materialusis turtas gali būti išnuomotas ne ilgesniam kaip 10 metų laikotarpiui (įskaitant nuomos termino pratęsimą), jeigu įstatymai nenustato kitaip. Turto bankas su nuomininkais sudarytose sutartyse nurodo, kad pasibaigus turto nuomos terminui, su nuomininku, tinkamai vykdžiusiu sutartyje prisiimtas pareigas, sutartis gali būti atnaujinta sutarties 6.2 punkte nustatyta tvarka, t. y. nuomininkas, per visą nuomos terminą laikęsis

savo įsipareigojimų pagal sutartį, nuomos terminui pasibaigus turės pirmenybės teisę sudaryti naują turto nuomos sutartį papildomam terminui. Tame pačiame punkte nustatyta nuomotojo pareiga užtikrinti, kad turto nuomos sutarties atnaujinimo atveju bendra nuomos trukmė nebūtų ilgesnė kaip 10 metų.

Susipažinę su sudarytomis nekilnojamojo turto nuomos sutartimis, pastebėjome, kad turto ilgalaikės nuomos trukmė yra skirtinga: trumpiausia – 3 metai (nekilnojamasis turtas, esantis Paberžės g., Vilniuje, išnuomotas nuo 2018 m. balandžio 11 d. iki 2021 m. balandžio 6 d.; nekilnojamasis turtas, esantis Gerosios Vilties g., Vilniuje, išnuomotas nuo 2018 m. balandžio 11 d. iki 2021 m. balandžio 6 d., ir t. t.), ilgiausia – beveik 10 metų (nekilnojamasis turtas, esantis Tilto g., Grinkiškyje, Radviliškio r., išnuomotas nuo 2017 m. spalio 2 d. iki 2027 m. rugsėjo 22 d.; Statybininkų pr., Klaipėdoje – nuo 2017 m. spalio 25 d. iki 2027 m. rugsėjo 30 d., Šiluvos g. Tytuvėnuose, Kelmės r. – nuo 2017 m. spalio 2 d. iki 2027 m. rugsėjo 22 d.).

Turto banko atstovų teigimu, 2017 metais Turto banko generalinio direktoriaus sprendimais turtas buvo nuomojamas 10 metų laikotarpiui, sutartyje įteisinant galimybę kas treji metai didinti nuompinigių, vadovaujantis Lietuvos Respublikos finansų ministro patvirtinta nuompinigių skaičiavimo metodika. Nuo 2018 metų balandžio mėn. Turto banko generalinio direktoriaus sprendimais (įsakymais dėl valstybės ilgalaikio materialiojo turto viešojo nuomos konkurso) turtas buvo nuomojamas 3 metų laikotarpiui.

Nesant nustatyto tikslaus nekilnojamojo turto nuomos termino didėja korupcijos pasireiškimo tikimybė, nes Turto banko darbuotojai gali teikti pasiūlymus dėl jiems palankesnio nuomos termino nustatymo, o generalinis direktorius gali pritarti tokiam siūlymui priimdamas sprendimą dėl turto nuomos termino nustatymo.

Pasiūlymas: nustatyti kriterijus, pagal kuriuos priimamas sprendimas dėl turto nuomos termino, arba konkrečius nuomos terminus.

4.3 Pradinės turto nuomos kainos apskaičiavimas neužtikrina maksimalaus ekonominio efektyvumo

Viešo konkurso būdu išnuomoto turto mėnesio mokestis gali būti lygus apskaičiuotai pradinei nuomos kainai, jeigu vienintelis konkurso dalyvis pateikia siūlymą nuomotis turtą už kainą, lygią pradinei nuomos kainai, todėl pradinės nuomos kainos apskaičiavimas yra itin svarbus, nes būtent pradinė nuomos kaina gali tapti nuomos mokesčiu. Pavyzdžiui: po įvykusio viešo konkurso 2018 m. gegužės 30 d. sudarytoje nuomos sutartyje Nr. (2.46-21)S4-98 dėl vieno kambario buto, esančio Architektų g., Vilniuje, kurio plotas 32,6 kv. m, nuomos mokestis per mėnesį ir yra toks pat, kokia buvo pradinė nuomos kaina, t. y. 126,16 Eur. Skelbimų svetainėse vieno kambario buto Lazdynuose, kuriems priklauso ir Architektų gatvė, mažiausia nuomos kaina per mėnesį yra 200

Eur, t. y. 60 proc. daugiau nei VĮ Turto bankas išnuomojo. Susipažinę su pradinės turto nuomos kainos apskaičiavimu nustatėme šiuos trūkumus:

- *Apskaičiuota nuomos kaina, atsižvelgiant į turto paklausą, didinama nežymiai*

Lietuvos Respublikos finansų ministro 2014 m. rugsėjo 30 d. įsakymu Nr. 1K-306 patvirtintų Nuompinigių už valstybės ilgalaikio ir trumpalaikio materialiojo turto nuomą skaičiavimo taisyklių ir Turto banko generalinio direktoriaus patvirtintame Valstybės ilgalaikio materialiojo turto nuomos apraše²⁴ nustatyta, kad nuompinigių dydis, apskaičiuotas pagal turto nuompinigių dydžio nustatymo formules, gali būti didinamas atsižvelgus į išnuomojamo turto paklausą arba turto rinką.

Susipažinę su Turto banko apskaičiuota pradine nuomos kaina, nustatėme, kad Turto bankas, pasinaudodamas jam suteikta teise atsižvelgiant į turto paklausą padidinti apskaičiuotą pradinę nuomos kainą, nuomos kainą didina nežymiai. Pavyzdžiui: buto, esančio Paberžės g., Vilniuje, apskaičiuota nuomos kaina buvo 69,08 Eur per mėnesį, kuri, atsižvelgus į rinkos kainas, padidinta 5,38 Eur arba beveik 8 proc. iki 74,46 Eur per mėnesį.

- *Neaiški valstybės gyvenamųjų patalpų nuomos mokesčio apskaičiavimo tvarka*

Pagal Civilinio kodekso 6.583 straipsnio 2 dalies nuostatas valstybės ir savivaldybių gyvenamųjų patalpų nuomos mokesčiai apskaičiuojamas Vyriausybės nustatyta tvarka. Vyriausybės 2001 m. balandžio 25 d. nutarimu Nr. 472 „Dėl Valstybės ir savivaldybių gyvenamųjų patalpų nuomos mokesčio apskaičiavimo tvarkos patvirtinimo“ buvo nustatyta nuomos mokesčio, kai patikėjimo teise valdomas valstybės gyvenamąsias patalpas išnuomoja valstybės valdžios ir valdymo institucijos, įstaigos, organizacijos, valstybės įmonės, valstybinės mokslo ir studijų institucijos ir savivaldybės, taip pat kai savivaldybėms nuosavybės teise priklausančias gyvenamąsias patalpas išnuomoja savivaldybių valdybos, apskaičiavimo tvarką. Šią tvarką pakeitė Vyriausybės 2014 m. gruodžio 23 d. nutarimu Nr. 1487 patvirtinta Savivaldybės būsto, socialinio būsto nuomos mokesčių ir būsto nuomos ar išperkamosios būsto nuomos mokesčių dalies kompensacijos dydžio apskaičiavimo metodika (toliau – Metodika). Pažymėtina, kad Vyriausybės 2014 m. gruodžio 23 d. nutarimo Nr. 1487 2.3 papunktyje nurodyta, kad Metodika taikoma valstybės gyvenamųjų patalpų nuomos mokesčiui apskaičiuoti, tačiau pačioje Metodikoje nėra pateiktos valstybės gyvenamųjų patalpų nuomos mokesčio apskaičiavimo tvarkos, tik nurodyta socialinio būsto, savivaldybės būsto ir būsto nuomos ar išperkamosios būsto nuomos mokesčių dalies kompensacijos dydžio apskaičiavimo tvarka.

Turto bankas dalies valstybės gyvenamosios paskirties turto pradinę nuomos kainą skaičiavo tiek pagal Metodiką (dviejų kambarių buto, esančio Architektų g., Vilniuje, kurio plotas 46,8 kv. m, apskaičiuota pradine nuomos kaina per mėnesį yra 99,68 Eur be PVM; vieno kambario

²⁴ Patvirtintas VĮ Turto banko generalinio direktoriaus 2017 m. balandžio 7 d. įsakymu Nr. P1-76 (viešai neskelbiamas).

buto, esančio Paberžės g., Vilniuje, kurio plotas 35,63 kv. m, nuomos kaina per mėnesį yra 75,54 Eur be PVM), tiek ir pagal Lietuvos Respublikos finansų ministro 2014 m. rugsėjo 30 d. įsakymu Nr. 1K-306 patvirtintas Nuompinigių už valstybės ilgalaikio ir trumpalaikio materialiojo turto nuomą skaičiavimo taisyklės (toliau – Taisyklės) (vieno kambario buto, esančio Architektų g., kurio plotas yra 32,6 kv. m, apskaičiuota pradinė nuomos kaina per mėnesį 126,16 Eur be PVM; vieno kambario buto, esančio Žirmūnų g., Vilniuje, kurio plotas 21,5 kv. m, apskaičiuota pradinė nuomos kaina per mėnesį 64,93 Eur be PVM).

Finansų ministerija Turto banko prašymu 2018 m. kovo 26 d. raštu Nr. ((27.18-02)-6K-1801813 kreipėsi į Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ministeriją, prašydama pateikti nuomonę, ar viešo konkurso būdu nuomojant valstybei nuosavybės teise priklausančias ir Turto banko patikėjimo teise valdomas gyvenamąsias patalpas, jų pradiniam nuomos mokesčiui apskaičiuoti turi būti taikoma Metodika ar Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakymu patvirtintos Taisyklės. Finansų ministerija rašte nurodė, kad valstybei priklausančios ir Turto banko patikėjimo teise valdomos gyvenamosios patalpos yra kaip ir bet koks kitas valstybės nekilnojamas turtas, patenkantis į Turto valdymo įstatymo reguliavimo sritį, ir tokio turto nuomos apskaičiavimui turėtų būti taikomos Taisyklės. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, atsakydama į raštą, nurodė, kad, ministerijos nuomone, apskaičiuojant minėtų patalpų nuomos mokesčio dydžius turi būti taikoma Metodika.

Metodika tiesiogiai nenustato valstybės gyvenamųjų patalpų nuomos mokesčio apskaičiavimo tvarkos. Kita turto grupė, kurios nuomos mokesčio apskaičiavimo tvarką nustato Metodika, yra savivaldybės būstas, tačiau jo nuomos apskaičiavimui naudojami ir koeficientai, kurių reikšmes nustato konkrečios savivaldybės taryba, pavyzdžiui: rinkos pataisos koeficientas „R“, amortizacinių atskaitymų normatyvas (metais) pastato nusidėvėjimui atkurti, ne trumpesnis nei 40 metų (T). Manome, kad savivaldybės būsto nuomos apskaičiavimo tvarka, kurioje naudojami ir savivaldybių tarybų nustatyti konkretūs koeficientai, neturėtų būti taikoma valstybės gyvenamųjų patalpų nuomos mokesčiui apskaičiuoti. Šiuo metu susidariusią situaciją dėl valstybės gyvenamųjų patalpų nuomos mokesčio apskaičiavimo vertiname kaip teisinio reglamentavimo trūkumus, nes Metodika nenustato valstybės gyvenamųjų patalpų nuomos mokesčio apskaičiavimo tvarkos, o finansų ministro patvirtintos Nuompinigių už valstybės ilgalaikio ir trumpalaikio materialiojo turto nuomos skaičiavimo taisyklės negali būti taikomos apskaičiuojant valstybės gyvenamųjų patalpų nuomą, nes Civiliniame kodekse įtvirtintas reikalavimas tokio turto nuomos apskaičiavimo tvarką patvirtinti Vyriausybei.

- Koreguojamieji koeficientai, nuo kurių priklauso pradinė turto nuomos kaina, ne visada parenkami argumentuotai.

Pagal Lietuvos Respublikos finansų ministro 2014 m. rugsėjo 30 d. įsakymu Nr. 1K-306 patvirtintų Nuompinigių už valstybės ilgalaikio ir trumpalaikio materialiojo turto nuomą skaičiavimo taisyklių 5 punktą metinis valstybės nekilnojamojo turto nuompinigių dydis apskaičiuojamas pagal formulę $N = V \times K_v \times K_i / T^{25}$. Pagal Valstybės ilgalaikio materialiojo turto nuomos aprašo 8.1 punktą pradinė turto nuomos kaina apskaičiuojama vadovaujantis minėtomis finansų ministro patvirtintomis taisyklėmis.

Susipažinę su nuompinigių skaičiavimo tvarka pastebėjome, kad didžiausią įtaką nuomos kainai gali daryti turto valdytojo (nuomotojo) parinktas nuompinigių dydžio koregavimo koeficientas, priklausomai nuo turto – „Ki“, kurio galimos šios reikšmės:

1. 1-1,3 (taikomas labai geros ir geros būklės turtui, kurio nusidėvėjimas neviršija 30 proc.);
2. 1-0,7 (taikomas vidutinės būklės turtui, kurio nusidėvėjimas viršija 30 proc., bet neviršija 60 proc.);
3. 0,7-0,5 (taikomas patenkinamos ir blogos būklės turtui, kurio nusidėvėjimas viršija 60 proc.).

Susipažinę su Turto banko pateiktais nuomos kainos apskaičiavimo dokumentais nustatėme, kad tais pačiais metais pastatytuose namuose esantiems butams, iš kurių vieno būklė buvo prasta, buvo nustatytas panašus koregavimo koeficientas (informacija 11 lentelėje).

11 lentelė. Turto pradinei nuomai apskaičiuoti nustatyti koregavimo koeficientai

Nuomojamo turto duomenys	Namo statybos metai	Apskaičiuotas nusidėvėjimas, proc.	Koregavimo koeficientas pagal nusidėvėjimo procentą	Nustatytas koregavimo koeficientas	Koregavimo koeficiento mažinimo priežastys
Butas, Liepų al., Pakertų k., Žiežmarių sen., Kaišiadorių r.	1972	37	0,9-1	0,7	Dėl prastos turto būklės: butas smarkiai apleistas, be vandens ir su krosniniu šildymu
Butas, Architektų g., Vilnius	1972	Nenurodytas	Nenurodytas	0,6	Nenurodytos

²⁵ N – metinis valstybės nekilnojamojo turto vieno kubinio metro nuompinigių dydis;

V – valstybės nekilnojamojo turto vieno kubinio metro vidutinė statybos vertė, neskaiciuojant fizinio nusidėvėjimo, iki kiekvienų kalendorinių metų vasario 1 dienos tvirtinama valstybės įmonės Registrų centro direktoriaus įsakymu ir skelbiama „Informaciniuose pranešimuose“;

K_v – vietovės pataisos koeficientas pagal turto paskirtį ir vietovę, iki kiekvienų kalendorinių metų vasario 1 dienos tvirtinamas valstybės įmonės Registrų centro direktoriaus įsakymu ir skelbiamas „Informaciniuose pranešimuose“;

K_i – turto valdytojo (nuomotojo) parinktas nuompinigių dydžio koregavimo koeficientas, priklausomai nuo turto būklės: K_i = 1 – 1,3 (taikomas labai geros ir geros būklės turtui, kurio nusidėvėjimas neviršija 30 proc.); K_i = 1 – 0,7 (taikomas vidutinės būklės turtui, kurio nusidėvėjimas viršija 30 proc., bet neviršija 60 proc.); K_i = 0,7 – 0,5 (taikomas patenkinamos ir blogos būklės turtui, kurio nusidėvėjimas viršija 60 proc.);

T – maksimalus valstybės nekilnojamojo turto nusidėvėjimo normatyvas, parinktas pagal maksimalius valstybės ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimo normatyvus, nurodytas Taisyklių priede.

Pažymėtina, kad butas, esantis Architektų g., Vilniuje, buvo išnuomotas 2018 m. gegužės 30 d, taigi pradinė nuomos kaina buvo apskaičiuota iki Valstybės ilgalaikio materialiojo turto nuomos aprašo²⁶ pakeitimų 2018 m. rugsėjo 5 d., nustačiusių papildomas kontrolės procedūras, t. y. atsakingo už pradinės nuomos kainos apskaičiavimo asmens paskyrimo bei tvarkos, kad prie įsakymo projekto dėl viešo nuomos konkurso skelbimo būtų teikiami dokumentai su nuompinigių apskaičiavimais, kurie saugomi, įsigaliojimo. Susipažinę su kito turto pradinei nuomos kainai apskaičiuoti dokumentais, pastebėjome, kad ir 2019 m. kovo mėnesį atliekant apskaičiavimus ne visada buvo nurodyta, kaip nustatomas koregavimo koeficientas. Pavyzdžiui, apskaičiuojant buto, esančio Rungos g., Elektrėnuose, pradinę nuomos kainą nenurodytas koregavimo koeficientui nustatyti naudojamo nusidėvėjimo procento apskaičiavimas, tiesiog įvestas koregavimo koeficientas 0,7. Daugiabutis namas, esantis Rungos g., Elektrėnuose, pastatytas 1967 m., taigi nusidėvėjimo procentas turėtų būti 41,6, o koregavimo koeficientas – 0,9, o ne 0,7, kaip nurodyta.

- Nenustatytas baigtinis sąrašas duomenų, kurių trūkstant pradinę turto nuomos kainą nustato turto vertintojas, dirbantis Turto banke

Pagal Valstybės ilgalaikio materialiojo turto nuomos aprašo²⁷ 8.2 punktą pradinė turto nuomos kaina gali būti nustatoma Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatyme nustatyta tvarka, t. y. kreipiantis į turto vertintoją, kai nėra arba trūksta duomenų pagal turimus dokumentus (Registrų centro išrašai, kadastrinių matavimų bylos ir kt.), nuomojamas pastatų kompleksas (sodybos, gamybinės bazės, turto dalys ir kt.) arba skaičiuojant kainą vadovaujantis Nuompinigių skaičiavimo taisyklėmis, pradinė nuomos kaina nustatoma nepagrįstai didelė (maža). Susipažinę su Turto banko pateiktais dokumentais nustatėme, kad dviejų kambarių buto, esančio Taikos g., Vilniuje, kurio plotas 50,38 kv. m, 92,20 Eur nuomos kainą per mėnesį nustatė turto vertintojas. Skelbimų svetainėse 2 kambarių buto Justiniškėse mažiausia nuomos kaina yra 310 Eur, t. y. 3 kartus daugiau nei VĮ Turto bankas išnuomojo, o to paties buto nuomos skelbime buvo nurodyta 260 Eur nuomos kaina (plačiau 1.4 poskyryje). Turto bankas korupcijos rizikos analizės atlikimo metu nepateikė paaiškinimų, kodėl buvo pasirinktas nuomos kainos nustatymas kreipiantis į turto vertintoją, t. y. kokių duomenų trūko nuompinigių apskaičiavimui pagal finansų ministro patvirtintą tvarką.

Nenustatyta aiški turto nuomos kainos apskaičiavimo tvarka: koregavimo koeficientų nepakankamas pagrindimas, apskaičiuotos pradinės turto nuomos kainos nežymus didinimas, palyginti su rinkos paklausa, bei nepakankamai kontroliuojamas turto nuomos kainos nustatymas kreipiantis į turto vertintoją, vertintina kaip korupcijos pasireiškimo tikimybę didinantis veiksnys, nes Turto banko darbuotojai, pasinaudodami reglamentavimo trūkumais, turi galimybę nustatyti

²⁶ Patvirtinta VĮ Turto banko generalinio direktoriaus 2017 m. balandžio 7 d. įsakymu Nr. P1-76 (viešai neskelbiamas).

²⁷ Patvirtinta VĮ Turto banko generalinio direktoriaus 2017 m. balandžio 7 d. įsakymu Nr. P1-76 (viešai neskelbiamas).

žemas pradines nekilnojamojo turto nuomos kainas, kurios, įvykus viešam turto nuomos konkursui, gali tapti turto mėnesio nuomos mokesčiu.

Pasiūlymas: nustatyti, kad pradinę turto nuomos kainą skaičiuotų darbuotojai, nesusiję su turto valdymu, naudojimu ar disponavimu juo, o turto būklę fiksuojančios nuotraukos ir kiti dokumentai, susiję su nuompinigių apskaičiavimu, būtų registruojami ir saugomi, kad visais atvejais būtų užtikrinama galimybė vertinti, ar koreguojamasis koeficientas, naudotas apskaičiuoti nuompinigių dydį, buvo pasirinktas pagrįstai; į turto vertintoją dėl turto nuomos kainos nustatymo kreiptųsi už kainos apskaičiavimą atsakingas darbuotojas, kai nustato, jog kainos apskaičiavimui trūksta konkrečių, tvarkoje nurodytų, duomenų; patvirtinti valstybės gyvenamųjų patalpų nuomos mokesčio apskaičiavimo tvarką arba pakeisti šiuo metu galiojančią Vyriausybės nutarimu patvirtintą Valstybės ir savivaldybių gyvenamųjų patalpų nuomos mokesčio apskaičiavimo tvarką, kad ji apimtų ir valstybės gyvenamųjų patalpų nuomos mokesčio apskaičiavimo tvarką.

4.4 Nepakankama nuomos sutarčių dėl turto subnuomos ir naudojimo ne pagal paskirtį vykdymo kontrolė

Pagal Valstybės ilgalaikio materialiojo turto viešojo nuomos konkurso ir nuomos ne konkurso būdu organizavimo tvarkos aprašo²⁸ 48 punktą valstybės turto subnuoma negalima, išskyrus atvejus, kai juridinių asmenų veiklą reglamentuojantys įstatymai nustato specialią teisių perdavimo ar suteikimo tvarką arba viešojo nuomos konkurso būdu išnuomotas centralizuotai valdyti perduotas valstybės nekilnojamas turtas. VĮ Turto banko ir nuomininkų sudarytose nuomos sutartyse nurodyta, kad nuomininkas neturi teisės subnuomoti turto (ar jo dalies) ar suteikti tretiesiems asmenims kokių nors kitų teisių naudotis turtu ar (ar jo dalimis). Tokia nuostata yra nurodyta ir Turto nuomos sutarties, sudarytos 2018 m. rugpjūčio 9 d. Nr. (2.46-21)S4-155 4.4 punkte, pagal kurią Turto bankas išnuomojo butą, Taikos g., Vilniuje, UAB X. Atlikę viešai skelbiamos informacijos apie išnuomotą turtą paiešką, pastebėjome, kad buvo skelbiama²⁹ apie buto, esančio Taikos g., Vilniuje, nuomą nuo 2018 m. rugsėjo 21 d. iki 2018 m. lapkričio 20 d. (12 paveikslėlis).

²⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gruodžio 14 d. nutarimas Nr. 1524 „Dėl valstybės ir savivaldybių ilgalaikio materialiojo turto nuomos“. Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.156590/cuLndntYxX>

²⁹ Prieiga internete: <https://www.aruodas.lt/butu-nuoma-vilniuje-justiniskese-taikos-g-siulomas-nuomai-butai-esantis-taikos-34-26-4-850635/>

aruodas.lt
Nėš Lankomiausias NT portalas

Paleška Interjeras Straipsniai NT specialistai

Skelbimai (41093) Nauji projektai (55) Užsienio objektai (12) Atviros durys (47) Butų vertės skaičiuoklė

Skelbimas nebegalioja Rodyti panašius skelbimus »

Grįžti Dalintis Pranešti Spausdinti Įsiminti Įsiminė 5

Skelbimai » Butai nuomai » Vilniuje » Justiniškėse » Taikos g.
Vilnius, Justiniškės, Taikos g., 2 kambarių buto nuoma
 Skelbimą peržiūrėjo (iš viso/šiandien): 3179/0 Įsiminė 5

260 € (4,73 €/m²)

Namo numeris: 34
 Buto numeris: 26
 Plotas: 55 m²
 Kaina mėn.: 260 €
 Kambarių sk.: 2
 Aukštas: 7
 Aukštų sk.: 9
 Metai: 1999
 Pastato tipas: Blokiniis
 Šildymas: Centrinis
 Įrengimas: Įrengtas **NAUDINGA: Idėjos, kaip įsirengti interjera**

Santrauka: 260 € / 2 kamb. / 55 m² / 7 aukšt.

Pardavėjo kontaktai

Nuoroda: www.aruodas.lt/4-850635
 Įdėtas: 2018-09-21
 Redaguotas: 2018-11-16
 Aktyvus iki: 2018-11-20
 Įsiminė: 5
 Peržiūrėjo: 3179/0 (iš viso/šiandien)

Pardavėjo kontaktiniai duomenys nėra rodomi, nes skelbimas nebegalioja.
 Rodyti panašius skelbimus »

12 pav. Skelbimo kopija

Šaltinis: <https://www.aruodas.lt/butu-nuoma-vilniuje-justiniskese-taikos-g-siulomas-nuomai-butai-esantis-taikos-34-26-4-850635/>

12 paveikslėlyje pateiktoje nuomos skelbimo kopijoje matyti, kad UAB X, nuo 2018 m. liepos 9 d. išsinuomojusi butą iš Turto banko, galėjo jį pernuomoti kitiems asmenims.

Susipažinę su UAB X pateiktomis paraiškomis dalyvauti valstybės ilgalaikio materialiojo turto (butai, esantys Paberžės g., Vilniuje, ir Gerosios Vilties g., Vilniuje) nuomos konkurse, nustatėme, kad skiltyje, kokiam tikslui bus naudojamas nuomojamas turtas, UAB X nurodė, kad nuomojamą turtą, konkurso laimėjimo atvejais, naudos administracinei komercinei veiklai vykdyti. Turto banko ir UAB X sudarytų nuomos sutarčių dėl aukščiau nurodytų nekilnojamojo turto objektų³⁰ 4.3.5 papunkčiuose nurodyta, kad nuomininkas, t. y. UAB X, įsipareigoja naudoti nuomojamą turtą gyvenamajai paskirčiai. Pagal nuomos sutarčių 6.6.2 papunktį nuomotojas turi teisę vienašališkai (nesikreipiant į teismą) nutraukti šią sutartį nepasibaigus nuomos terminui įspėjant nuomininką ne mažiau kaip prieš 20 kalendorinių dienų iki sutarties nutraukimo, jeigu nuomininkas naudojami patalpomis ne pagal sutartyje nurodytas sąlygas.

Turto banko atstovai pažymėjo, kad Turto banko generalinio direktoriaus 2016 m. lapkričio 22 d. įsakymu Nr. P1-218 patvirtintas Turto nuomos ir panaudos sandorių sudarymo bei administravimo aprašas, kurio 59 punkte nustatyta, kad Nekilnojamojo turto valdymo skyriaus

³⁰ Dėl buto, esančio Paberžės g., Vilniuje, nuomos sutartis Nr. (2.46-21)S4-70 ir dėl buto, esančio Gerosios Vilties g., Vilniuje, nuomos sutartis Nr. (2.46-21)S4-71, sutartys sudarytos 2018 m. balandžio 11 d.

vadovas turi užtikrinti, kad ne rečiau kaip kartą per metus, neįskaitant metinės inventORIZACIJOS metu atliekamo patikrinimo, būtų inicijuotas ir vykdomas patikrinimas, ar nuomininkas naudoja turtą pagal paskirtį, ar nėra perdavęs turto naudotis tretiesiems asmenims, ar verčiasi veikla, dėl kurios buvo išnuomotas valstybės turtas, ar vykdo kitas valstybės turto nuomos sutartyje nustatytas sąlygas. Turto banko atstovai nurodė, kad už buto, esančio Taikos g., Vilniuje, priežiūrą atsakingas konkretus nekilnojamojo turto vadybininkas, kuris 2018 m. lapkričio mėnesį lankėsi bute, o buto subnuoma nebuvo nustatyta. Turto bankas nepateikė dokumentų, pagrindžiančių nuomininkų patikrinimų dokumentavimą, todėl negalėjome įsitikinti, kaip Turto bankas kontroliavo, ar UAB X turtą išsinuomotą turtą naudojo pagal paskirtį, ar turtas nebuvo pernuomotas kitiems asmenims.

Turto banko atstovai nurodė, kad siekiant užtikrinti Turto banko patikėjimo teise valdomo nekilnojamojo turto, įskaitant perduoto tretiesiems asmenims, faktinio naudojimo teisėtumą ir efektyvumą, Turto banko 2017 m. rugsėjo 15 d. generalinio direktoriaus įsakymu Nr. P1-185 „Dėl nuolatinės VĮ Turto banko patikėjimo teise valdomo turto, įskaitant perduoto tretiesiems asmenims, faktinio naudojimo patikros komisijos sudarymo“, sudaryta nuolatinė komisija ir patvirtintas jos darbo reglamentas. Komisija atlieka VĮ Turto banko patikėjimo teise valdomo turto, įskaitant perduoto tretiesiems asmenims, faktinio naudojimo pagal panaudos su atlygiu, panaudos be atlygio ir (ar) nuomos sutartis patikras. Pagal komisijos darbo reglamento 10 punktą, komisija faktinės apžiūros metu patikrina ne mažiau kaip 15 procentų viso Turto banko patikėjimo teise valdomo ir tikrinamame regione esančio nekilnojamojo turto vienetų pagal nustatytus kriterijus. Taigi, komisijai, vykdančiai nuomos sutarčių patikras, nenustatyta pareiga tikrinti visų sutarčių vykdymą. Pažymėtina, kad korupcijos rizikos analizei atlikti Turto bankas nepateikė dokumentų, pagrindžiančių, kad Komisija buvo atrinkusi ir faktiškai vykdė turto, kuris buvo išnuomotas UAB X naudojimo kontrolę.

Pagal komisijos darbo reglamento 11 punktą faktinės apžiūros metu yra daromos skaitmeninės objekto nuotraukos su data, kurios prisegamos prie objekto apžiūros aktų bei patikrinama, ar nuomos ar panaudos gavėjas turtą naudoja pagal paskirtį, ar verčiasi veikla, dėl kurios jam buvo perduotas valstybės turtas, ar turtas nėra perduotas tretiesiems asmenims, taip pat ar nenaudojama daugiau turto nei perduota pagal sutartį ir kt. Darbo reglamento 13 punkte nustatyta, kad komisija, atlikusi faktinę apžiūrą, ne vėliau kaip per 2 darbo dienas surašo apžiūros aktą. Manome, kad panašūs dokumentavimo reikalavimai turėtų būti nustatyti ir Turto nuomos ir panaudos sandorių sudarymo bei administravimo apraše, kad būtų užtikrinta atliktų kontrolės veiksmų peržiūros galimybė.

Kadangi Turto bankas, išnuomodamas nekilnojamąjį turtą, įpareigoja nuomininkus turto nepernuomoti, manome, kad turėtų būti sukurta sutartinių nuomininkų įsipareigojimų įgyvendinimo užtikrinimo sistema, o sudarytose turto nuomos sutartyse turi būti nustatytos sankcijos nuomininkui,

nesilaikiusiam draudimo subnuomoti turtą ar naudojusiam turtą ne pagal paskirtį. Reglamentavimo trūkumai laikomi korupcijos rizikos veiksniais ir turi būti pašalinti.

Pasiūlymas: sugriežtinti nuomos sutarčių sąlygų vykdymo kontrolę, kurią turi užtikrinti vadybininkas ir sutarties nepiniginis įsipareigojimus prižiūrintis Turto banko darbuotojas, atsakingas už sutarčių administravimą ir turto priežiūrą, nustatant privalomą atliktų veiksmų dokumentavimą, pavyzdžiui, nustatant sutarčių vykdymo kontrolės dokumentavimą.

4.5 Neviešinama informacija apie sudarytus nekilnojamojo turto nuomos sandorius

Valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašo³¹ XX skyriuje nustatyti reikalavimai valstybės įmonių nekilnojamojo turto valdymui. Pagal šio aprašo 75.4 punktą valstybės įmonių savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija užtikrina, kad valstybės įmonė skelbtų nuasmenintus nekilnojamojo turto nuomos sandorius viešai valstybės įmonės interneto svetainėje, užtikrindama įmonės komercinės paslapties apsaugą. Atsižvelgdami į tai, kad reikalavimas valstybės įmonėms skelbti informaciją apie sudarytus nuomos sandorius buvo nustatytas tik įsigaliojus 2019 m. sausio 9 d. Lietuvos Respublikos nutarimui Nr. 15 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimo Nr. 665 „Dėl valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo, Turto banko interneto svetainėje skelbiama informacija vertinome korupcijos rizikos analizės atlikimo metu, t. y. 2019 m. gegužės mėnesio pradžioje. Susipažinę su VI Turto banko interneto svetainėje skelbiama informacija pastebėjome, kad apie sudarytus nekilnojamojo turto sandorius nėra skelbiama.

Turto bankas, kaip centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojas, yra specifinė įmonė, patikėjimo teise valdanti ne tik įmonės veikloje naudojamą turtą, bet ir turtą, skirtą parduoti viešame aukcione, centralizuotai valdomą ir naudojamą valstybės institucijų funkcijoms, todėl, Turto banko atstovų teigimu, Turto bankui neturėtų būti keliamas reikalavimas viešai skelbti apie visus sudarytus nuomos sandorius. Sutinkame su Turto banko teiginiu apie valdomo turto naudojimą ne tik įmonės veikloje, tačiau manome, kad viešai skelbiama informacija apie sudarytus nuomos sandorius užtikrintų didesnę skaidrumą ir padidintų visuomeninės kontrolės galimybes, taip sumažinant korupcijos pasireiškimo tikimybę. Be to, Valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos apraše nėra nustatytų jokių išimtinių sąlygų dėl Turto banko, kaip valstybės įmonės, sudarytų nuomos sandorių viešinimo.

Pasiūlymas: viešai skelbti nuasmenintą informaciją apie nekilnojamojo turto nuomos sandorius.

³¹ Patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 665. Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.6AF226769DB2/yrRwITcERN>.

5. MOTYVUOTOS IŠVADOS

1. *Išanalizavus Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos veiklą valstybei perduoto turto valdymo ir realizavimo srityje, darytina išvada, kad šioje srityse yra galima korupcijos rizika dėl šių korupcijos rizikos veiksnių³²:*

- 1.1. Nepakankamai detalizuotas transporto priemonių pardavimo kainos nustatymo procesas.
- 1.2. Tikslintini kreipimosi į turto vertintoją kriterijai.
- 1.3. Neužtikrinamas aktualios informacijos apie valstybei perduotiną turtą prieinamumas bei tarpininko veiklos skaidrumas.
- 1.4. VMI darbuotojams buvo suteikta per plati diskrecija mažinti pardavimo kainą.
- 1.5. Viešai neskelbiama apie galimą perduoti ar perduotą patikėjimo teise turtą, taip pat nenustatyti perdavimo patikėjimo teise kriterijai.

2. *Išanalizavus Muitinės departamento prie Finansų ministerijos veiklą valstybei perduoto turto valdymo ir realizavimo srityje, darytina išvada, kad egzistuoja korupcijos rizika dėl šių korupcijos rizikos veiksnių³³:*

- 2.1. Prekių pardavimas juridiniams asmenims neužtikrina skaidrumo.
- 2.2. Suteikta per plati diskrecija komisijai spręsti dėl kainos mažinimo.
- 2.3. Viešai neskelbiama apie konfiskuotą turtą, kuris galėtų būti perduodamas arba jau yra perduotas patikėjimo teise ir nenustatyti neatlygintino perdavimo patikėjimo teise kriterijai.
- 2.4. Nenustatytas laikotarpis, per kurį gali būti vadovaujamosi ekspertų vertinimo metu nurodytomis vertėmis.
- 2.5. Nereglamentuota vykdoma slėptuvių išmontavimo priežiūros veikla.

3. *Išanalizavus VĮ Turto banko veiklą valstybei perduoto turto valdymo ir realizavimo srityje, darytina išvada, kad egzistuoja korupcijos rizika dėl šių korupcijos rizikos veiksnių³⁴:*

- 3.1. Nepakankami kriterijai, pagal kuriuos priimamas sprendimas dėl turto nuomos.
- 3.2. Nepakankamai pagrįsti sprendimai dėl nekilnojamojo turto nuomos termino nustatymo.
- 3.3. Pradinės turto nuomos kainos apskaičiavimas neužtikrina maksimalaus ekonominio efektyvumo.
- 3.4. Nepakankama nuomos sutarčių vykdymo kontrolė dėl turto subnuomos ir naudojimo ne pagal paskirtį.
- 3.5. Neviešinama informacija apie sudarytus nekilnojamojo turto nuomos sandorius.

³² Išvadas pagrindžiantys motyvai pateikti išvados dėl korupcijos rizikos analizės 2 skyriuje.

³³ Išvadas pagrindžiantys motyvai pateikti išvados dėl korupcijos rizikos analizės 3 skyriuje.

³⁴ Išvadas pagrindžiantys motyvai pateikti išvados dėl korupcijos rizikos analizės 4 skyriuje.

Atsižvelgdami į išdėstytas aplinkybes ir siekdami užtikrinti skaidresnį ir efektyvesnį valstybės turto valdymą analizės metu nagrinėtose veiklos srityse, parengėme pasiūlymus, kuriuos pateikiame korupcijos rizikos analizės išvados šeštame skyriuje.

6. PASIŪLYMAI³⁵

1. Siekdami sumažinti korupcijos rizikos veiksnių įtaką Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos valstybei perduoto turto administravimo ir realizavimo srityje, teikiame įgyvendinti šiuos pasiūlymus:

1.1. Svarstyti kitus parduodamo turto pradinės kainos nustatymo būdus, mažinančius kainos nustatymo procese dalyvaujančių asmenų diskreciją. Įvertinti, ar būtinas juridinio asmens, su kuriuo sudaryta sutartis dėl tarpininkavimo realizuojant transporto priemones, atstovo dalyvavimas nustatant transporto priemonės pardavimo kainą, ir pagal priimtą sprendimą patikslinti Taisykles ir Metodiką.

1.2. Papildyti kriterijus, kuriuos atitinkančios transporto priemonės vertę turi nustatyti turto vertintojas, pavyzdžiui, transporto priemonės pagaminimo metai, gamintojas, arba nurodyti transporto priemonės kainos nustatymo šaltinį.

1.3. Svarstyti galimybę numatyti valstybei perduotino turto (transporto priemonių) pardavimo ne per tarpininkų įmones, o organizuojant elektroninius aukcionus arba konkursus alternatyvą.

1.4. Viešai skelbti apie galimą perduoti patikėjimo teise valstybei perduotiną turtą ir apie perduotą patikėjimo teise turtą, taip pat nustatyti kitus turto perdavimo patikėjimo teise procesus, pavyzdžiui, pagal kokius kriterijus yra priimamas sprendimas dėl turto perdavimo (pagal prašymo pateikimo datą ir laiką ar t. t.), parengti išaiškinimus, kokie automobiliai gali būti perduodami.

2. Siekdami sumažinti korupcijos rizikos veiksnių įtaką Muitinės departamento prie Finansų ministerijos valstybei perduoto turto administravimo ir realizavimo srityje, teikiame įgyvendinti šiuos pasiūlymus:

2.1. Patikslinti Sulaikytų prekių realizavimo taisyklių 5.2 punktą, kad prekių realizavimo būdo pavadinimas atitiktų tokio būdo pardavimo turinį, ir viešai skelbti apie parduotas prekes juridiniam asmeniui, su kuriuo konkurso būdu sudaryta prekių realizavimo sutartis arba svarstyti galimybę iš viso atsisakyti prekių pardavimo juridiniam asmeniui, su kuriuo konkurso būdu sudaryta prekių realizavimo sutartis, kaip vieno iš ne Bendrijos prekių realizavimo būdų, jį pakeičiant konkursu ar aukcionu.

2.2. Nustatyti konkretų prekės kainos mažinimo procentą, jeigu prekė nebuvo parduota konkurso būdu arba išskiriant kainos mažinimo procentus pagal atskiras prekių grupes.

2.3. Viešai skelbti informaciją apie galimą perduoti ir perduotą patikėjimo teise turtą, taip pat nustatyti kitus turto perdavimo patikėjimo teise procesus, pavyzdžiui, pagal kokius kriterijus yra

³⁵ Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, prašome per 3 mėnesius nuo šios išvados ir pasiūlymų gavimo dienos pateikti STT informaciją apie šioje išvadoje pateiktų pasiūlymų numatomą įgyvendinimą Jūsų įstaigoje.

priimamas sprendimas dėl turto perdavimo, pavyzdžiui, pagal prašymo pateikimo datą, laiką ir kitus aspektus.

2.4. Nustatyti laikotarpį, per kurį gali būti vadovaujama ekspertų nustatyta verte nustatant pradinę pardavimo kainą.

2.5. Reglamentuoti slėptuvių išmontavimo priežiūrą, nustatyti ir užtikrinti, kad būtų saugomi Muitinei pateikti dokumentai, įrodantys slėptuvių išmontavimo faktą.

3. *Siekdami sumažinti korupcijos rizikos veiksnių įtaką VĮ Turto banko valstybei perduoto turto administravimo srityje, teikiame įgyvendinti šiuos pasiūlymus:*

3.1. Nustatyti kriterijus, pagal kuriuos priimamas sprendimas dėl turto nuomos prioritetų, pavyzdžiui, pagal turto kategoriją, turto paskirtį ar pan.

3.2. Nustatyti kriterijus, pagal kuriuos priimamas sprendimas dėl turto nuomos termino, arba konkrečius nuomos terminus.

3.3. Nustatyti, kad pradinę turto nuomos kainą skaičiuotų darbuotojai, nesusiję su turto valdymu, naudojimu ar disponavimu juo, o turto būklę fiksuojančios nuotraukos ir kiti dokumentai, susiję su nuompinigių apskaičiavimu, būtų registruojami ir saugomi, kad visais atvejais būtų užtikrinama galimybė vertinti, ar koreguojamasis koeficientas, naudotas apskaičiuoti nuompinigių dydį, buvo pasirinktas pagrįstai; į turto vertintoją dėl turto nuomos kainos nustatymo kreiptųsi už kainos apskaičiavimą atsakingas darbuotojas, kai nustato, jog kainos apskaičiavimui trūksta konkrečių, tvarkoje nurodytų duomenų; patvirtinti valstybės gyvenamųjų patalpų nuomos mokesčio apskaičiavimo tvarką arba pakeisti šiuo metu galiojančią Vyriausybės nutarimu patvirtintą Valstybės ir savivaldybių gyvenamųjų patalpų nuomos mokesčio apskaičiavimo tvarką, kad ji apimtų ir valstybės gyvenamųjų patalpų nuomos mokesčio apskaičiavimo tvarką.

3.4. Sugriežtinti nuomos sutarčių sąlygų vykdymo kontrolę, kurią turi užtikrinti vadybininkas ir sutarties nepiniginius įsipareigojimus prižiūrintis Turto banko darbuotojas, atsakingas už sutarčių administravimą ir turto priežiūrą, nustatant privalomą atliktų veiksmų dokumentavimą, pavyzdžiui, nustatant sutarčių vykdymo kontrolės dokumentavimą.

3.5. Viešai skelbti nuasmenintą informaciją apie nekilnojamojo turto nuomos sandorius.

Direktorius pavaduotojas

Egidijus Radzevičius

Agnė Putrimienė, tel. (8 706) 63 337, el. p. agne.putrimiene@stt.lt
Rengėjos tiesioginis vadovas Vidmantas Mečkauskas, tel. (8 706) 62745,
el. p. vidmantas.meckauskas@stt.lt

**ATLIEKANT KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĘ ĮVERTINTI TEISĖS AKTAI,
DOKUMENTAI IR INFORMACIJA****I. ATLIEKANT KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĘ ANALIZUOTI TEISĖS AKTAI**

1. Lietuvos Respublikos centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojo įstatymas.
2. Lietuvos Respublikos finansų ministro 2014 m. rugsėjo 30 d. įsakymas Nr. 1K-300 „Dėl valstybės įmonės Turto banko įstatų patvirtinimo“.
3. Lietuvos Respublikos finansų ministro 2014 m. rugsėjo 30 d. įsakymas Nr. 1K-306 „Dėl nuompinigių už valstybės ilgalaikio ir trumpalaikio materialiojo turto nuomą skaičiavimo taisyklių patvirtinimo“.
4. Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas.
5. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gegužės 9 d. nutarimas Nr. 531 „Dėl Nereikalingo arba netinkamo (negalimo) naudoti valstybės ir savivaldybių turto pardavimo viešuose prekių aukcionuose tvarkos patvirtinimo“.
6. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gruodžio 14 d. nutarimas Nr. 1524 „Dėl valstybės ir savivaldybių ilgalaikio materialiojo turto nuomos“.
7. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. sausio 5 d. nutarimas Nr. 16 „Dėl Valstybės turto perdavimo valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise tvarkos aprašo patvirtinimo“.
8. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2004 m. gruodžio 29 d. įsakymas Nr. 1B-1204 „Dėl Konfiskuotų ar pripažintų bešeimininkėmis prekių, neturinčių Bendrijos prekių muitinio statuso, realizavimo taisyklių patvirtinimo“.
9. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2008 m. birželio 26 d. įsakymas Nr. 1B-431 „Dėl Prekių išdavimo (grąžinimo) iš centralizuoto F tipo muitinės sandėlio taisyklių patvirtinimo“.
10. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2012 m. sausio 27 d. įsakymas Nr. 1B-72 „Dėl ne Bendrijos prekių pardavimo pagal konkurso būdu sudarytas prekių realizavimo sutartis konkurso sąlygų patvirtinimo“.
11. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2015 m. liepos 10 d. įsakymas Nr. 1B-569 „Dėl komisijų administruoti F tipo muitinės sandėlyje apskaitomas prekes sudarymo“.
12. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio

- direktoriaus 2017 m. gegužės 22 d. įsakymas Nr. 1B-405 „Dėl Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos darbo grupių ir komisijų darbo reglamento patvirtinimo“.
13. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2018 m. kovo 26 d. įsakymas Nr. 1B – 244 „Dėl informavimo apie kitų Lietuvos Respublikos valstybės institucijų (ne muitinės įstaigų) sulaikytas Sąjungos prekių muitinės statuso neturinčias prekes tvarkos aprašo patvirtinimo“.
 14. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2019 m. vasario 22 d. įsakymas Nr. 1B-158 „Dėl komisijų administruoti III tipo atvirajame Muitinės sandėlyje apskaitomas prekes sudarymo“.
 15. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2016 m. spalio 7 d. įsakymas Nr. 1B-816 „Dėl Muitinės sąskaitos už realizuotas ne Sąjungos prekes formos patvirtinimo ir atsakingų pareigūnų skyrimo“.
 16. Sąjungos muitinės kodeksas (2013 m. spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 952/2013).
 17. Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2014 m. rugpjūčio 19 d. įsakymas Nr. V-296 „Dėl Bešeimininkio, konfiskuoto, valstybės paveldėto ar kitaip į valstybės pajamas perduoto nekilnojamojo turto ir transporto priemonių perėmimo, apskaitymo, įvertinimo, saugojimo, realizavimo, grąžinimo ir pripažinimo atliekomi metodikos patvirtinimo“ (su pakeitimais).
 18. Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2018 m. lapkričio 27 d. įsakymu Nr. V-534 „Dėl Valstybei perduoto turto pardavimo paslaugas teikiančių įmonių patikrinimo taisyklių patvirtinimo“.
 19. Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2016 m. gegužės 16 d. įsakymas Nr. V-267 „Dėl Valstybei perduoto turto pardavimo elektroninėje parduotuvėje aprašo patvirtinimo“.
 20. Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2017 m. balandžio 26 d. įsakymas „Dėl informacijos apie parduodamo valstybei perduoto turto viešinimo kriterijų nustatymo“.
 21. VĮ Turto banko generalinio direktoriaus 2017 m. balandžio 7 d. įsakymas Nr. P1-76 „Dėl Valstybės ilgalaikio materialiojo turto nuomos aprašo patvirtinimo“.

II. ATLIEKANT KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĘ ANALIZUOTI IR VERTINTI TEISĖS AKTAI, DOKUMENTAI IR INFORMACIJA

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gegužės 26 d. nutarimas Nr. 634 „Dėl Bešeimininkio, konfiskuoto, valstybės paveldėto, valstybei perduoto turto, daiktinių įrodymų, lobių ir radinių perdavimo, apskaitymo, saugojimo, realizavimo, grąžinimo ir pripažinimo atliekomis taisyklių patvirtinimo“.
2. Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2014 m. rugpjūčio 19 d. įsakymas Nr. V-296 „Dėl Bešeimininkio, konfiskuoto, valstybės paveldėto ar kitaip į valstybės pajamas perduoto nekilnojamojo turto ir transporto priemonių perėmimo, apskaitymo, įvertinimo, saugojimo, realizavimo, grąžinimo ir pripažinimo atliekomis metodikos patvirtinimo“.
3. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2004 m. gruodžio 29 d. įsakymas Nr. 1B-1204 „Dėl Konfiskuotų ar pripažintų bešeimininkėmis prekių, neturinčių Bendrijos prekių muitinio statuso, realizavimo taisyklių patvirtinimo“.
4. Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2011 m. lapkričio 30 d. valstybinio audito ataskaita Nr. VA-P-60-4-20 „Bešeimininkio, konfiskuoto ar kitaip perduoto turto realizavimas ir naikinimas“.
5. Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos Vidaus audito skyriaus 2017 m. gruodžio 29 d. Valstybei perduoto turto vertinimo vidaus audito ataskaita Nr. (15.20-02 E)-255-12.
6. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos Vidaus audito tarnybos 2017 m. kovo 8 d. ataskaita Nr. IVA-1 „Sulaikytų prekių realizavimo, pripažinimo atliekomis ir grąžinimo teisėtumo ir ekonomiškumo įvertinimas“.
7. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos el. paštu ir susitikimo metu pateikti turto apžiūros aktai, sprendimai dėl prekių nuvertinimo, teismų nutarimai dėl transporto priemonių konfiskavimo, transporto priemonių techninės būklės ir perdavimo ir priėmimo aktai, Realizuotinių ne Bendrijos prekių kainos (pradinės prekės pardavimo kainos ir prekės pardavimo aukcione kainos) nustatymo komisijos posėdžių ir kt.
8. Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos turto perdavimo–priėmimo aktai, turto apžiūros aktai, sprendimais dėl konfiskuoto, bešeimininkio, valstybės paveldėto ar kitaip valstybei perduoto turto nuvertinimo.
9. VĮ Turto banko el. paštu pateiktos paraiškos dalyvauti nuomos konkursuose, nuomos sutartys ir kiti dokumentai.

10. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos su juridiniais asmenimis sudarytos sutartys (2017 m. balandžio 11 d. Nr. 11B-47 ir 2018 m. gegužės 24 d. Nr. 11B-76 dėl prekių realizavimo).
 11. Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos su juridiniais asmenimis sudarytos sutartys dėl valstybei perduotų transporto priemonių, jų dalių bei detalių pardavimo ir transporto priemonių, kuriose nepažeidžiant laikančiųjų gamyklinių konstrukcijų buvo įrengtos slėptuvės kontrabandiniams kroviniams gabenti sutvarkymo (utilizavimo) paslaugų.
-